

Ką pranašo rūbu
apvilko
žmonijai ateitį
bylot,
tas-šaukamas Gėle
šinio Vilko
visiems liudeikoms
mūs tautos!

Leidžia Lietuvos
Atgimimo Sąjūdis

Laisvoji Lietuva

FREE LITHUANIA

Published by Lithuanian
Regeneration Association

911 West 32 St.
CHICAGO 8, ILL.

Telef: FR 6-5416

"Entered as second class mat-
ter at the post office at
Chicago, Illinois."

SEPTINTIOLIKTUS METUS

1963 VASARIO - FEBRUARY 7

NR. 3/896

Išaiškinkite -ar tai tiesa, kad LIETUVA PASKIRTA SUNAIKINIMUI ?

Ar tiesą sako "Spiegel" žurnalo paskelbtos "karinės paslaptys", jog būsiamam kare mirtina atominė užtvara bus Lietuvoje? Jei tai tiesa - kovon visi lietuviai ginti Lietuvos gyvybę!

Maždaug prieš trejetą mėnesių nuskaubė triukšmas apie "Spiegel" žurnalą Vakarų Vokietijoje. Jis paskelbė karines paslaptis. Kratos, areštai, bausmės. Demonstracijos. Pagaliau Vokietijos vyriausybės krizė.

Gyvenant Amerikoje ir reikalauja žiūrėti, aišku, iš didelio nuotolio. Stebėjau, kokios ten didžiosios paslaptys išnuogintos, kodėl taip pikta tvarkėsi Vakarų Vokietijos vyriausybė? Ką tasai žurnalas paskelbė? Ar karinių jėgų išdėstymą? Naujųjų šautuvų galią? Oro pajėgų sudėtį? Atominė laivų bazes? Ką gi "Spiegel" apnuogino?

Vokietijoje gyvena keletas žinomų lietuvių spaudos bendradarbių. Maniau, jei bus svarbu - jie parašys.

Bėgo savaitė po savaitės. Suminėjo, bet neaprašė. "E, nieko idomaus! Vokiški reikalai, politika" - pamaniau. Nes lietuviai dalykui neskiria dėmesio.

Užėjo triukšmingos Kalėdos. Naujieji 1963 metai. Šalčių bangos Europoje, Amerikoje.

Kažin kieno pastebėta "smulkmena" apie "Spiegel" bylą pasirodė atskiromis žinutėmis. O "žinutė" štai kokia: BŪSIMAM KARE VAKARIEČIAI, NOREDAMI UŽKIRSTI KELIĄ KOMUNISTINĖMS SOVIETŲ KARINĖMS JĖGOMS, SUDARYS MIRTINĄ ATOMINĖ UŽTVARĄ LIETUVOJE, LENKIJOSJE.

Žinutė paduota be platesnių komentarų. Be vedamųjų. Nutylėta didžiųjų lietuviškų laikraščių. Paskelbta, tarsi kokia gražuolė dar syki pavarė naują vyrą, tarsi kolchoze supuvo bulvės, tarsi Vietname komunistai iš lankų šaudė į amerikiečių malūn sparnius. Duota kaip žinutė neverta dėmesio. Kaip eilinis dienos įvykis.

AR MIRTINAS PAVOJUS KABO VIRŠ LIETUVOS?

Ponai laikraščių redaktoriai, radijo žinių skelbėjai, vlikininkai, altininkai, lasininkai, tautininkai, socialistai, krikščionys demokratai, frontininkai ir visi kiti: p a b u s k i t e iš snūduriavimo! Suklikime išsiaiškinti, ar tikrai mirtinas pavojus kabo virš Lietuvos! Subruskime! Čia svarbiau, nei Lietuvos atstovybės teisių susiaurinimas prie Vatikano. Čia svarbiau, nei senatoriaus ar JAV prezidento atsiųsta sveikinimo telegrama Vasario 16d. proga. Čia svarbesnis rei-

kalas už Kultūros Kongresą, už Dainų šventę, už sportininkų suvažiavimą. Čia reikalas eina apie v i s o s Lietuvos gyvybinių klausimų: Lietuva bus, ar Lietuva bus sunaikinta amžių amžiams.

Jūs, gerbiamieji politiniai vadovai, privalote aiškinti ir išaiškinti tą žinią. Jūs privalote surasti žinios autorius. Jūs privalote išaiškinti tų mirtinų planų paruošėjus, autorius. Kas jie ir kur sėdi? Baltuosiuose Rumuose, Pentagono, Bonnoje ar kitur? Jūs privalote išaiškinti

Rašo - T. ŠALTINIS

ta mirtinai pavojingą žinią, apie ją plačiai rašyti, neslepiant tiesos pasisakyti. Jūs, kurie šiuo laiku vadovaujate emigracinės Lietuvos kovai už Tautos laisvę, jūs, vadinaimi kovotojai už būsimą nepriklausomą Lietuvą, malonėkite v e i k t i mūsų Tautai mirtinam pavojui pakibus. Ir tas pavojus kaip tik jau ym! Gal atsitiktinumo, gal laimės dėka jis pakliuvo į "Spiegel" žurnalą.

Zinia, be abejo, slėptina, beisi paslaptis, nes ne Vokietija būtų atominio taikiniu, ne Sovietų Bolševikija, bet L i e t u v a, Lenkija, ar jos dalis.

Kodėl ne bolševikija? Kokie lietuvių tautos žudikai sumanė išnuodyti Lietuvos gyventojus "taikos labui"? KODĖL atominę mirties užtvara menori daryti Sovietų Rusijoje, tikroje didžiųjų okupacijų kaltininkėje?

Išnuodyti visus Lietuvos gyventojus atominio oru? Kodėl? Ar kad lietuviai kovoją prieš bolševikus, savo kra-

što okupantus. Ar Vokietijai vėl rengiant sau "tuščią plotą rytuose" ekspansijai?... Jūs, spaudos bendradarbiai, gyvenantieji Vokietijoje: V. Alseika, St. Vykintas, V. Banaitis, E. Simonaitis, dr. G. Valančius, dr. Z. Ivinskis, dr. J. Grinius ir daugelis kitų: išjudinkite reikalą ir išaiškinkite, ar tai tiesa?

Jei tai ką skelbė "Spiegel" yra tiesa - pajudėkite visi lietuviai ginti Lietuvos gyvybę! Tada sukrovkime už brangią mūsų Tėvynę Lietuvą šiandien, o ne kovai pasibaigus.

Iš tolimosios Australijos

Kas devintas Australijos lietuvis senuosius metus palydėjo ir naujuosius 1963 su tiko pietų Australijos sostinėje - Adelaidėje.

Čia tarp Kalėdų ir Naujų Metų vyko keletas suvažiavimų, būtent: Australijos Lietuvių Krašto Tarybos, AL Studentų Sąjungos, LVS "Ramovė" Australijos skyrių atstovų, Ateitininkų sąjungos, L. Katalikų Federacijos, Skautų, L. Kunigų sekretoriato, sportininkų ir chorų.

Taipgi buvo prarastos Meno Dienos, kurios susidėjo iš Dainų šventės, Teatro vaidinimo, jaunųjų menininkų pasirodymo, spaudos parodos, foto mėgėjų parodos, liaudies meno parodos, dailininkų: Kudirkos ir Daugalio parodos ir Literatūros Meno ir Dainos vakaro.

Visi Meno Dienų pasirodymai buvo labai geri ir kruopščiai paruošti, bet didžiausią įspūdį paliko Dainų šventė. Keturi chorai dainavo pavieniui ir po jungtinis choras iš 200 choristų! Tai buvo ištikro jaudinantis, pūkus ir ilgai nepamirštamas pasirodymas, perviršijęs visus lūkesčius.

Sporto šventėje dalyvavo virš 300 lietuviško jaunimo iš įvairiausių Australijos žemyno vietovių. Varžybos vyko krepšinio, tinklinio, lauko teniso, stalo teniso ir šachmatų, tarp įvairių mergelių ir berniukų komandų. Tautiniai šokiai buvo gražiai

ipinti į sporto šventę ir juose rungtyniavo taip pat kelios šokėjų grupės.

Sporto šventei labai gražiai vadovavo Lietuvių Sporto klubo valdyba, pirmininkaujama ilgamečio pirm. p. J. Jaunučio.

Adelaidėje gyvenantieji lietuviai /viso apie 1.500, įskaitant ir mažamečius/ turėjo priimti apie 1.000 svečių, kurie visi buvo apgyvendinti pas saviškius su pilnu išlaikymu visai savaitei. Butų parūpinimo komisijos

pirmininkas P. Launikaitis ir komisijos nariai atliko tiesiog nuostabią dalyką.

Pakvietimų /bilietu/ Meno Dienų parengimus: platiniama, parodymą, kuris buvo pavestas Lietuvos Atgimimo Sąjūdžiui, bet praktiškai tas pareigas atliko ko ne visiškai vienas LAS valdybos sekretorius A. Šerelis. Darbas buvo atliktas labai sąžiningai ir tvarkingai.

Didžiausia Meno Dienoms rengti našta gulė ant Adelaidės choro vedėjo, Kultūros Fondo igaliotinio, muz. V. Šimkaus pečių. Nors ir buvo įvairiausių ir kartais labai nelengvų kliūčių, bet viskas buvo sėkmingai nugalėta ir šventė tvarkingai prarasta.

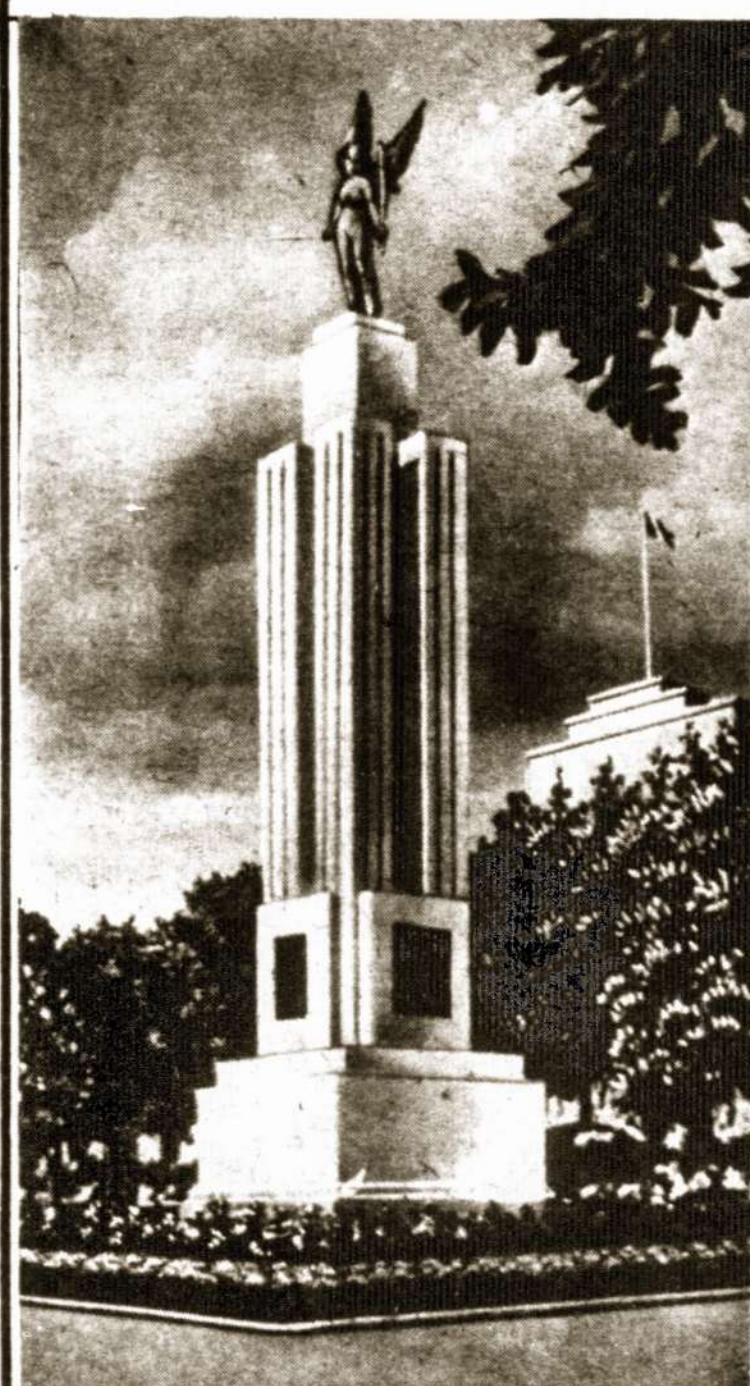
KRAŠTO TARYBOS atstovų suvažiavimas šiaip jau praėjęs gražiai ir gana sklandžiai, de ja, prasidėjo visai bereikalingu ginču dėl J. Kedžio paskaitos, apie "Lietuvių santykius su australais kultūrinio, ekonominiu ir politiniu požiūriu".

Pagaliau po ginčų, buvo nutarta paskaitą išklausti ir po to jau niekas nesigalėjo to nutarimo... Suvažiavimo eigoje buvo dar dvi paskaitos: V. Kazoko "Dabartiniai rūpesčiai ir ateities uždaviniai" ir J. J. Bačiūno /svečias iš Čikagos/ apie Amerikos lietuvių veiklą ir iš viso apie reikalą viso pasaulio lietuviams likti lie-

tuviais, aktyviai kovojančiais už savo tautos laisvę ir visų lietuviškumą. Pats prelegento asmeniškasis pavyzdys teikė jo žodžiams prasmingumą ir vertė daugelį klausytojų jaudintis iki ašarų. Tai buvo labai gera ir reikalinga paskaita. Ir vis dėlto, nežiūrint gerųjų pusių, Krašto Tarybos atstovų suvažiavimas užsibaigė labai negražiai. Atrodė, kad dėl dalies atstovų nesiorientavimo ir pirmininkaujantio V. Linkaus sumišimo, J. Kedžio labai gerai paruošta ir motyvuota rezoliucija, reikalaujanti Australijos valdžios, kad uždarytų komunistų partiją, kaip Sovietų Sąjungos satelitą, - nepraejo dėl, neva to, kad... nebuvo patiekta rezoliucijų komisijai! Bet tikrumoje tai buvo dalies kairiųjų atstovų baimės rezultatas, bijantis "paliesti" vietinius-vidaus australų reikalus...

LVS "Ramovė" Australijos skyriaus atstovų suvažiavimas, kaip gražus kontrastas Tarybos suvažiavimui, praėjo nuo pradžių iki galo labai sklandžiai. Susirinkimas neparodė jokios baimės komunistų ir visos rezoliucijos buvo vienbalsiai priimtos. Suvažiavimą atidarė Adelaidės sk. pirm. Č. J. Zamoiskis. Suvažiavimui pirmininkavo pulk. K. Labutis, gen-št. majoras A. Levickis ir lnt. K. Taparuskas.

Visi suvažiavimai ir parengimai užsibaigė Naujų Metų sutikimu, kuriame dalyvavo apie 1.500 lietuvių.

LAISVĖS RAGAVĘ-VERGAIS NEBŪSIM !

1253 - 1918 - 1963

16 Vasario dieną švęskime visi ! Eikime į rengiamus minėjimus ir dėkime savo auką

Lietuvos Laisvės Kovai, nes,
Lietuvi, laisvės kova dar nebaigta!

IMPERFECT IN ORIGINAL

Kai seni priešai tampa draugais...

Šio šimtmečio pirmoje pusėje praūžę net du pasauliniai karai, labiausia palietė vidurio ir rytų Europą. Jie ten sunaikino miestus, sugriovė pramonę, išžudė milijonus žmonių, išmušė iš pusiausvyros tautų tarpusavio santykius, sužalojo jų moralę. Tačiau tas žmonių kultūros ir civilizacijos lopšys - senutė Europa, nuostabiai greitai iš karo griuvėsių pmsikėlė. Ji savo vitališkumą, kūrybinių sugebėjimų ir darbštumą, pasiekė jau tokių rezultatų, kad jau vėl stebina pasaulį.

Šiandien Europa yra atgavusi veik visas prarastas pozicijas ekonominėje ir politinėje srityje ir todėl ji jau nebesitenkina antraeilium vaidmeniu, sprendžiant pasaulines problemas ir savo pačios likimą. Europos susivienijimo idėja, iki šiol laikyta tik nerealia svajone, jau konkrečiais žygiais bandoma įgyvendinti. Ta kryptimi pirmas žingsnis buvo padarytas įsteigiant Bendros Europos Rinką. O š.m. sausio 22d. Paryžiuje padarytas dar vienas labai svarbus žingsnis pirmyn, - Prancūzijos ir Vokietijos sutarties pasirašymas. Seni priešai tapo draugais, o antrojo pasaulinio karo sąjungininkas - Rusija, virto Vakarų pasaulio pikčiausiu priešu.

Jei 86 metų Dr. K. Adenaueris skiriama daugiausia nuopelnų už stebėtinai greitą pokario Vokietijos atstatymą, tai gen. De Gaulle reikla pripažinti nemažiau nuopelnų už išvedimą Prancūzijos iš ekonominės ir politinės krizės. Prancūzų tauta, nežūrint kad joje demokratiniai principai ir tradicijos jau iš seno yra giliai įleidę šaknis, savanoriškai

atsisakė per daug liberališkų demokratinių santvarkos ir suteikė gen. De Gaulle veik diktatoriaus teises, kad šis išvestų ją vėl į pirmąją pasaulio valstybės eiles ir atstatytų pasaulio akyse jos svorį ir garbę.

Prancūzai neapėiriko! Gen. De Gaulle bent iki šiol savo tautos neapvyklė. Jis sutvarkė krašto ekonominį gyvenimą, sucementavo savo tautą politiškai ir užbaigė nieko gero tautai nedavusių partijų rietenų ir valdžios kaitaliojimosi laikotarpį. Su Prancūzija šiandien jau skatosi, nors dar ir labai nenoriai, ne tik Anglija, bet ir JAV.

Naujai pasirašyta Prancūzijos-Vokietijos sutartis yra gan plati ir ji pasiliks galioje net Dr. Adenaueriui ir gen. De Gaulle valdžios terminams pasibaigus. Sutartyje pasakyta, kad paliekamos atviro durys įstojimui į tą sąjungą ir kitiems Europos kraštams. Joje numatyta, kad abiejų kraštų vyriausybių galvos bent du kartus ir metus susitiks aptarimui politinių klausimų. Gynybos ir užsienio ministrai tarsis kas 3 mėnesiai. Generalinių štabų viršininkai konferuos kas 2 mėnesiai ir tt. Beto, numatytos bendros pastangos ginklų gamybai, bendri kariuomenių manevrai, bendras naudojimas paligonais ir bendras strateginių planų paruošimas. Žodžiu, bus bendrai pasiruošiama savo kraštų ir visos Europos gynyvai.

Mat, gen. De Gaulle labai abejoja, kad Amerika, komunistų agresijos atėvė, gintų Europą visomis priemonėmis, o ypač atominiais ginklais. Amerikos jauno prezidento svyruojančią politiką mato visi, ne vien gen. De Gaulle. Buvo žadėta ginti Laosas, bet

Rašo: J. Kadagys

Jis jau prarastas... Kubos konfliktas, kaip dabar aiškėja, nedavė jokio Amerikai laimėjimo - Kuboje bolševikai liko dar labiau stiprindamiesi, o Amerika savo karines bazes Turkijoje, Italijoje likviduoja...

Viso to akivaizdoje, Prancūzija pati pradėjo gamintis atominis ginklus, o Amerika ir toliau rodo įžeidžiantį nepasitikėjimą Prancūzijai, neišduodama jai atominių paslapčių.

Teisingai vertinant dabartinę politinių įvykių raidą, atrodo, reikėtų laukti, kad šie prancūzų-vokiečių susitarimai, kaip dar vienas konkretus ir drąsus žingsnis į Europos apsijungimą, būtų visų sveikintinas... Deja! Taip nėra. Sprendžiant iš anglosaksų spaudos ir jų valdžios atstovų jau padarytų pareiškimų, ta sąjunga sutinkama ne tik labai šalta, bet su aiškia abejojimu ir nepasitenkinimu.

Anglų nepasitenkinimas tuo susitarimu suprantamas: jei iki šiol Anglija save laikė militarine ir politine galybe Vakaruose, antroje vietoje po Amerikos, tai vokiečiams-prancūzams tokią sutartį sudarius, aišku, greit jiems reiki-

kės tenkintis jau tik trečia eilium vaidmeniu... Iš pirmąją pasaulio valstybės per tokį trumpą laiką atsidurti trečiaeilium valstybių tarpe, suprantama, - reikalas nėra malonus, nei lengvai išgyvenamas.

Amerika, kuri po antro pasaulinio karo pasiėmė laisvojo pasaulio vadovybę, irgi nenori lengva širdimi to vadmens atsisakyti. Ir tokios gen. De Gaulle pastangos, sukurti trečiąją pasaulinę galybę Europoje, kuri būtų mažai priklausoma nuo Amerikos, labai nepatinka šio krašto minkštosios politikos su komunistu šalininkams ir jos formuotojams.

Su savo neigiamais komentarais dėl Bendrosios Europos Rinkos ir prancūzų-vokiečių sutarties jau prabilo žinomas komentatorius W. Lipman, jo tautietis B. Baruch, žinomas senatorius, aktyvus koegzistencijos su komunistais šalininkas W. Fulbright, na ir kai kurie valdžios pareigūnai.

Nėra jokia paslaptis, kad tam tikra dalis šio krašto politikų, sąmoningai ar nesaūmoningai, užmerkia akis grėsiančiam komunistų pavojui, bandydami visų dėmesį nukreipti į... augantį vokiečių galybės baubą. Jei ištikrųjų rengiamasi atremti komunistų agresiją, pasakykite - iš ku-

rios vakarų Europos valstybės šiandien galima būtų tikėtis stipriausios pajėgos, karinės komunistų agresijos metu, jei ne iš Vokietijos? Vokiečių tauta yra ir bus su laisvuojų pasauliu, nes komunistas jai gerai pažįstamas ir todėl jai jis nepriimtinas. O be stiprios Vokietijos - negali būti stiprios Europos. Be stiprios Europos nėra vilties sulaukyti ir nugalėti komunistų. Labai aišku ir logiška. Bet toji lo gika kai kurių amerikiečių politikų sąmoningai ar nesaūmoningai pamirštama.

Dr. Adenaueris ir gen. De Gaulle yra seni politikai ir labai gerai supranta tarptautinę padėtį ir grėsiančius pavojus. Kai kilo Kubos krizė, šie du vyrai buvo pe tųs pirmieji, kurie parėmė Amerikos užimtą liniją ir pažadėjo visakerpią paramą net ir galimo karinio konflikto metu. Prancūzija ir Vokietija nuoširdžiai remia Amerikos užsienio politiką, kai ji eina teisingu keliu, tačiau nėra pamato tikėtis tokios paramos, kai ji nukrypsta į šunkelius. Už tai ir gimė būtinas reikalas kurti Europoje trečiąją galybę, kuri pažindama Europos reikalus ir pati būdama Europoje, aišku, geriau sugebės ginti ir atstovauti šio kontinento reikalus.

JONAS MAŠIOTAS

Prieš 10 metų - 1953 sausio 28d. Čikagoje mirė JONAS MAŠIOTAS, sulaukęs 55 metų. Velionis buvo gimęs 1897m. IX.12d. Rygoje. Ten lankė gim-

nazią, vėliau Politechnikos mašinų statybos fakultetą Maskvoje.

Jau pirmojo karo metu pradėjo reikštis visuomeninėje veikloje ir, tarp kitko, daly-

vavo garsiajame lietuvių Petrapilio Seime.

Po karo, Lietuvai atgavus laisvę, mokytojauja Marijampolės Mokytojų Seminarijoje, vėliau - 1922-26m. gilina žinias Berlyno ir Žuricho universitetuose. Grįžęs iš užsienio vėl tęsia pedagoginį darbą, mokytojaudamas Kaune "Aušros" berniukų gimnazijoje. Joje dėsto matematiką iki 1941 metų, kada Švietimo Vadybos buvo "nubaustas" ir perkeltas į IV-ją gimnaziją. Paskutiniaisiais metais, prieš apleisdamas tėvynę, mokytojauja Vilkių gimnazijoje. Čia reikla pažymėti, kad velionis JONAS MAŠIOTAS yra parašęs matematikos vadovėlius visoms gimnazijos klasėms, kurie buvo naudojami nepriklausomos Lietuvos laikais.

1950 Vytauto Didžiojo metais aktyviai įsijungia į skautų organizaciją ir joje veikia iki pat okupacijos. Skautybės veikloje jis buvo vienas iš tų, kurie palaikė artimus ryšius su latvių skautais.

Išveivijoje yra gyvenęs Regensburgo, Scheinfeldo ir Dillingeno stovyklose.

Šiuo laikotarpiu JONAS MAŠIOTAS aktyviai dalyvauja žurnalistiniame darbe, rašydamas straipsnius aktualiais klausimais, jau tada besirūpindamas ir keldamas spaudoje lietuvių išlaikymo klausimą.

Būdamas nuoširdus ir karštas Lietuvos mylėtojas, aktyviai įsijungia į Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio kuriamąjį darbą, kurio neapleido iki pat mirties.

1949m. atvyksta į JAV. Blogejanti sveikata neleisdžia imtis fizinio darbo, bet visa savo energija ir širdimi rūpinasi lietuviškos nacionalistinės minties ugdymu, tikėdamas, kad jo pamiltoji ideja savyje turi atsakymą ir grėsiantį nutautėjimo pavojų. Jis yra aktyvus JAV Sąjūdžio Vietininkijos gyvenime, širdingai besirūpinąs Lietuvos Lietuvos tobulinimu ir gyvavimu, nepamiršdamas ir tos valandos - kada Lietuvai atgavus laisvę grįš lietuvių tėvynėn, kad grįžtu su kraštiu tėvynėn - nešini šia sudėta pinigine auką - paramą Lietuvos atstatymui. Jis yra iniciatorius steigiant ir šiandien tebe gyvuojantį Sąjūdyje "Gelsinio Vilko" Fondą, kurio pinigai tegalės būti panaudoti Lietuvai atgavus laisvę, jos gerovei.

Deja, likimo buvo lemta, kad toji karštai plakanti Lietuvos meile širdis nesulauktė tos dienos, kada Lietuva bus laisva. Jo pelenai vis dar laukia, kada galės būti grąžinti tėvų žemei...

Pramogų rengėjai ir spaudos atstovai

Alfonsas Giedraitis

DIRVOJ, š.m. sausio 14. Nr. 5 skaičiui šią žinutę, nukreiptą prieš pramogų rengėjus: "Los Angeles spaudos bendradarbiai pritaria Detroito žurnalistų nutarimui, kad jie rašys tik apie tokius įvykius, kuriuos jie iš anksto bus pakvietę kaip svečiai, atsiunčiant gerus bi-

lietus. Kalifornijoje įvairių parengimų organizatoriai turėtų gerai išidėmėti ir neliesti krokodiliškų asarų, jei jų pastangos dingsta kaip vėjas parengimui praėjus 2/2".

Pabruaikimai mano. Skirys ba netaisyta. A.G./ Pramogų rengėjai, paskaitę šią žinutę, tikrai turi pagrindo skaniai nusikvatoti ir, anot Juliaus Šakelės /LLŠ.m. Nr.2/, tokių žurnalistų, - nesugebančių tiksliai ir logiškai suregzti nė dviejų sakinių, - "ulimatumą" sarkastiškai išjuokti. Du sakiniai; ir kiekviename po dvi nesąmones. Tai ir įvertinimas turėtų būti: du kvadratai. Pirmam sakiny turėtų būti: ...pakviesti ne kaip svečiai /visi žiūrovai svečiai/, bet - kaip spaudos atstovai /pareigos sąvoka/ ir atsiunčiant ne gerus bi-lietus /visi bilietai geri/, bet - neapmokamus pakvietimus.

Antresis sakiny irgi sudėtas iš dviejų nesąmonių: 1. parengimų organizatoriai dėl tokių "žurnalistų" neda-lyvavimo tikrai krokodiliškų asarų nelieja; 2. parengimui praėjus, jų pastangos nedingsta, kaip vėjas, bet, kiek man žinoma, visi parengimai turi gražaus pelno, kuris skiriamas lietuvių kultūrinėms ar šalpos reikalams šlapus ar anapus geležinės uždangos.

Kolonijų lietuviai apie ruošiamus parengimus-pramogas pirmiausia sužino iš liet radio, asmeniškų pranešimų, skelbimų bei savitais tarpusavio subuvimų.

Jeigu prieš parengimą pasirodo spaudoje reklaminio pobūdžio straipsneliai su aktorijų nuotraukomis, žinoma, paskatinantis veiksnys žiūrovų skaičiui padidinti. Bet

parengimui praėjus, kas kur ką parašo, tai jau - šaukštai po pietų, ir visuomenė į tai mažai tereaguoja. Todėl kvietimas spaudos atstovų, kaip svečių, su gerais bilietais /jau ant gatavo/, kaip į kokias ekzekvijas, man atrodo, nenaudinga nei rengėjams, nei visuomenei; ir tie post factum spaudoje pasirodę recenziniai rašiniai prilygsta paprastam nekrologui.

Rengėjai turėtų būti kontakte su spaudos atstovais bent pora savaitių prieš parengimą, kad pastarieji iš anksto spėtų paiformuoti visuomenę per spaudą apie ruošiamą parengimą. Tokiu būdu, ir "geras bilietas" iš anksto būtų teisėtai pelnytas ir tuo pačiu visuomenei pasitar-nauta.

Beto, spaudos atstovai, reikalaudami iš rengėjų norimos tvarkos, turėtų ir patys būti tvarkos pavyzdžiais: susitarti, kuris kurį laikraštį informuoja; ir sudarius toki sąrašą, išsiuntinėti jo nuora- - nukelta į 7 pusl. 1 skiltį-

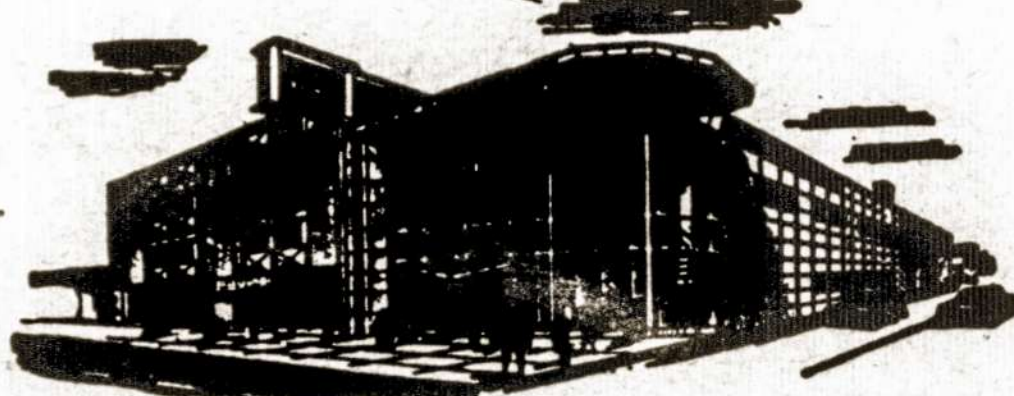
Taupykit ir Skolinkit Pinigus Amerikos Lietuvių Sostinėje - Marquette Parke

VALANDOS:
Pirmad. nuo 12 iki 8 popiet
Antrd. nuo 9 iki 4 popiet
Trečiad. uždaryta visą dieną
Ketvirtad. nuo 9 iki 8 popiet
Penktad. nuo 9 iki 8 popiet
Šeštad. nuo 9 iki 12:30 p. p.

4 1/2% anticipated dividend on investment account

Chicago Savings bendrovės naujai padidinta įstaiga su dviem kiemais automobiliams užima 290 pėdų plotį. Tai viena įdomiausių ir mūsų klientų patogumui puikiai įrengta įstaiga Chicagoje. Aukšti dividendai, apdraustas saugumas, skubus ir malonus patarnavimas.

Taupykite ir skolinkite pinigus Amerikos Lietuvių Sostinėje - Marquette Parko apylinkės centre.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
6245 South Western Avenue. Chicago 36, Illinois GRovehill 6-7575

LAISVOJI LIETUVA

FREE LITHUANIA

911 West 32 St. CHICAGO 8, Ill. Tel: FR 6-5416

entered as Second-Class matter at the post office at Chicago, Ill.
Published bi-weekly on Thursdays
by LITHUANIAN REGENERATION
ASSOCIATION
Leidžia Lietuvos Atgimimo Sąjūdis
Igaliotas leidėjas — inž. K. OZELIS

Redaktorius — A. J. KAULĖNAS

Redakcinė Kolegija: V. Kačinskas, B. Navickienė
ir K. Radvila.

GARBES LEIDĖJAI: J. Bagdanavičius, St.
Jakubickas, dr. K. Liutkus, Br. Macianskis, dr. V. Misiulis,
L. Virbickas

Prenumerata metams \$ 5. Atskiras numeris 20 c.
Subscription per year \$ 5 20 c. per copy

TAUTOS ŠVENTĖ

Per amžius niekas taip ne-
žavėjo ir nežavi žmogaus,
kaip laisvės idealas. Siekdama to laisvės idealo
ir lietuvių tauta prieš 45m.
stojo žutbūtinė kovon, kad

atgavus prarastą savo lais-
vę. 1918 metų lietuviai, -pir-
mieji partizanai ir savano-
riai, puikiai žinojo, kad lais-
vės veltui niekas neduos, kad
laisvė, kaip toji trapi gelė,

Lietuvos laisvės kova nėra tuščias žodis - jo turinyje jau dabar sudėtas geriausių jos sūnų kraujas, vargas ir kančios. Lietuvi, gyvendamas išeišvijo ir nejudamas teroro bei naudodamasis ekonominiu gėriu - nepamiršk, kad laisvės kova reikalinga ir Tavo paramos - darbu ar pinigine auka! Būk garbingas savosios tautos narys - atlik pareigą, ypač dabar-Vasario 16d. proga!

turi būti palaistyta tauriuo-
ju tautos sūnų krauju... To
jie nepabūgo ir atidavė savo
auką, kad kiti tautos vaikai
galėtų džiaugtis atgautąja
laisve.

Tautos vaikų auka ir besą-
lyginis pasiryžimas ikūnijo
1918 metų Vasario 16d. dekla-
raciją - Lietuva liko lais-
va!

Tačiau šiandien, tautai ne-
tekus laisvės ir valstybinės
nepriklausomybės, toji didi
lietuvių tautos triumfo šven-
tė tartum blunka mūsų akyse.
Mes, gyvenimo ir laiko sąly-
gų stumiami, mažiau bejunta-
me tą kilnią ir didžią mūsų
kraujo brolių sudėtą auką ir
jū ryžtą. Ovisdėlto, - toje jų
aukoje, tiek mes, tiek visos
ateinančios lietuvių tautos
kartos ras sau įkvėpimo da-
barties ir ateities darbams!
Už tai mums nevalia nei da-
bar, nei ryt, pamiršti šios
šventės reikšmės, nes joje
slypi jėga ir dvasiai balza-
mas, kuris skatins tautos va-
kus eiti pramintais garbin-
gais keliomis, kad lais-
vės ragavę mes
verga is niekad ne-
būsim!

P.D.

Dr. ANTANAS RAZMA
Lietuvių Fondo Tarybos Pirmininkas
ir pagrindinis Fondo steigėjas

DAKTARAI, PINIGAI IR INŽINIERIAI

Ar galima "atsipirkti" nuo aukojimo? Ką sako T. Blinstrubas?

Medicinos daktarai suda-
ro Amerikoje tokią profesinę
grupę, kuri kelia daug ir
karštai priešingų nuomonių.
Toje grupėje yra /ačiū Die-
vui/ ir lietuvių. Gi tose kar-
štose priešingose nuomonėse
dalyvauja ir lietuvių visuo-
menės nariai ir spauda /taip
pat - ačiū Dievui/. Viskas na-
turalu ir normalu. Jokios dra-
mos čia nematyti. Truputi blog-
iau, kad kai kas iš tų dis-
kusijų dalyvių pamiršta, kad
Amerikoje yra ir kitos profesinės
grupės, dėl kurių ky-
la dar karštesnės diskusijos.
Tam ir Amerikai. Diskutuok tu
kiek nori - tik nekenk rei-
kalui. Priešingu atveju - sėsi
į kalėjimą. Bent taip gązdina-
ma.

Dr. Jonas Grinius, kalbėda-
mas apie kultūrą /Kultūros
kongrese/ labai giliai pa-
žvelgė į medicinos daktarų
ir inžinierių piniginę. Daug
kas Dr. Griniaus mintis supra-
to šitaip /o gal klaidingai?/:
jei LIETUVIŲ FONDAS neturės
vieno milijono - bus kalti
daktarai ir inžinieriai. O
tas, savo keliu, įrodys, kad
lietuvių daktarai ir inžin-
ieriai netinka savo profesijai.
Blogi specialistai, jei
neturi atliekamų tūkstanti-
nės Lietuvių Fondui.

Dr. Grinius turėjo patrio-
tinius tikslus. Neabejoju. Bet
Dr. Grinius pridėjo į savo ne-
blogą "sriubą" /atseit- pas-
kaita/ per daug "druskos". Ta
sriuba pasidarė todėl nebe-
skani ne tik gydytojams, bet
ir jų pacientams. Amerikietiš-
kai sakant, galėjo ir pakenk-
ti reikalui /kitai sakant-
Lietuvių Fondui/.

Todėl man /aš esu medicinos
daktaras/ nieko kito ne-
liko, kaip užkalbinti tuo rei-
kalu patį TEODORĄ BLINSTRUBĄ,
kurs yra ne tik dabartinis
LIETUVIŲ FONDO Valdybos pir-
mininkas, bet ir didžiai pa-
tyręs nepriklausomos Lietu-
vos švietimo darbuotojas.

Blinstrubas, - jau esu minė-
jęs, iš pradžių buvo iš eilės
keletos progimnazijų direk-
torium. Jo paskutinės dvi pa-
reigos nepriklausomoje Lie-
tuvoje buvo: Kupiškio ir vė-
liau Vilkiškos gimnazijų di-
rektorius. Aigi, Teodorui
Blinstrubui aš pateikiau šit
kokį klausimą:

Ar Jūs sutinkate, kad yra
tokia problema, kaip

NAUJI LIETUVIAI BAJORAI

Amerikoje: daktarai /medicinos/
ir inžinieriai? Taip,
kaip Dr. Grinius užsiminė savo
paskaitoje. Kokios įtakos
tatai galėtų turėti ir LIETU-
VIŲ FONDO likimą? Atrodo, kad
Jūs, kaip LP pirmininkas tu-
rėtumėte duoti atsakymą į

ši labai opų, ir ne visai ma-
lonų, klausimą.

NETRISINGAS IR UŽGAULUS

Blinstrubas į šį klausimą
atsakė gan "kietai". Jis
sako:

- Pavadinimas "nauja buržu-
azinių bajorų klase" yra, ma-
no supratimu, neteisingas ir
užgaulus. Kokia čia gali būti
"klase"? Tokios nematau. Pa-
rastas reikalas: vieni geriau
įsikūrė, kiti - silpniau. O kur
yra kitaip?

Aš matau lietuvių, gyvenan-
tį tautos rūpesčiais, turin-
tį plačią širdį, veikiantį ir
krutanti lietuviškame darže,
ir jau pradėdu matyti toki,
kuriam jau niekas nerūpi, iš-
skyrus savas patogus kiautas,
kuris galvos nekarvina jo-
kiais veikimais ar jokiomis
aukomis, kuris slepiasi nuo
lietuviškos bendruomenės...
Reikėtų pastangų ir savo tar-
pą gražinti tokios "klasės
bajorus". O jei kas iš tau-
tiečių moka sukurti po savo
kojomis tvirtus ekonominius
pagrindus ir yra gyvas lietu-
viška dvasia, - puiku! Trage-
dija prasideda, kai piniginės
storėjimas vyksta atvirkščiai
proporcingai lietuviško
darbo mažėjimui.

KODĖL KALBAMA APIE KITŲ PINIGINES?

Toliau T. Blinstrubas, tęs-
damas savo atsakymą į mano

Rašo: Dr. Kazys Sruoga

klausimą, šitaip samprotauja:

- Nemanau, kad Dr. J. Gri-
niaus pareikšta "atestacija"
ir toks kai kurių tautiečių
"pagerbimas" turėtų kokios
neigiamos įtakos ir tų asmenų
nusistatymą Fondo atžvilgiu.
Jų apsisprendimas aukoti ar
neaukoti pareis nuo kitų prie-
šasčių.

- erai, kad Dr. Grinius savo
paskaitoje užsiminė apie
Fondą, -sako Blinstrubas. Tai
davė geros progos kongresui
panagrinėti Fondo reikalus.
Pasigirdo įvairių nuomonių,
gauta pasiūlymų, patarimų...
Tik gaila, kad daugiausiai bu-
vo kalbama apie k i t ų
pinigines ir pareigas Fondo
atžvilgiu... Aš vis dar lau-
kiu, kad tų diskusijų dalyvių
bent dalis taptų Fondo pil-
nateisiais nariais. O juk Fon-
de tokie nariai yra jo šei-
mininkai ir reikalų sprendė-
jai.

- Nesutikau per šias dis-
kusijas ir dabar nesutinku
su Dr. J. Griniaus pesimisti-
nėmis pažiūromis ir Fondo iš-
augima ir stiprią finansinę
instituciją. Fonas didėja ir
tai daugiausia tokių asmenų
dėka, apie kuriuos mes retai
girdime.

AR GALIMA ATSIPIRKTI NUO

AUKOJIMO ?

- Ar nėra pavojaus, kad LP
sukels kokių nors sunkumų fi-
nansuoti smulkesnius dabar-
tinius kultūros reikalus? Ar
nebus taip, kad tie, kurie įsi-
jungę į Fondą ramiausiai at-
sisakys beaukoti kitiems rei-
kalams? Tai ypač pavojinga
būtų dabar, kol iš Fondo gau-
namos palūkanos, toli gražu,
negali patenkinti lešų parei-
kalavimo kultūros reikalams?
O juk pats LP kapitalas yra
nejudinamas - tartum užšaldy-
tas, - toks buvo mano pasku-
tinis klausimas p. Blinstru-
bui.

- Teisingai, -sako T. Blin-
strubas, - pagrindinis Fondo ka-
pitalas neliečiamas. Skirsto-
mos tik gautos už jį palūka-
nos. O dėl aukų, mano išmany-
mu, reikalinga tam tikra pu-
siausvyra: tenkinti šios die-
nos reikalus, bet kartu žvelgti
ir į ateitį. Šiandien var-
gais negalais dar surenkame
kiek lešų, bet ateity gali bū-
ti sunkiau. Tvirtas LP turės
likti tuo šaltiniu, kuris gai-
vins lietuviško gyvenimo dai-
gus ateityje, ypač sunkiausio-

mis dienomis.

- Jūs prisibijote, -sako Blin-
strubas, -kad LP neatitrauktų
aukų nuo kitų reikalų. Gerai-
tegul kas įrodo, kad aukos,
kurios patenka į Fondą, kitu
atveju vis tiek būtų liku-
sios lietuviškiems reikalams.
Netikiu. Bet aš tikiu tuo, kad
kas aukoja Fondui, tas darau-
kos ir kitur. O kas neturi to-
kio "įpročio", tas niekam nė
cento neišmes. Nei dabarčiai,
nei ateičiai... Ir visada su-
ras labai gražių pasiteisi-
nimų. Bet tokių, ačiū Visaga-
linčiam, dar ne daug tetačiam.
Ir aš, ir visi Lietuvių Fon-
do nariai ir tuo būdu gra-
žins savo skolą kenčiančiam
Tėvynei -Lietuvai, - taip už-
baigė Lietuvių Fondo Valdy-
bos pirmininkas TEODORAS
BLINSTRUBAS, kuris karštai
kviečia visus lietuvius pa-
siryžti dėtis į LP ir jam
tuojau raštu /adresas -
7243 So Albany, Chicago 29,
Illinois/ arba telefonu -
HE 4-4076, pranešti.

BENDRUOMENĖ

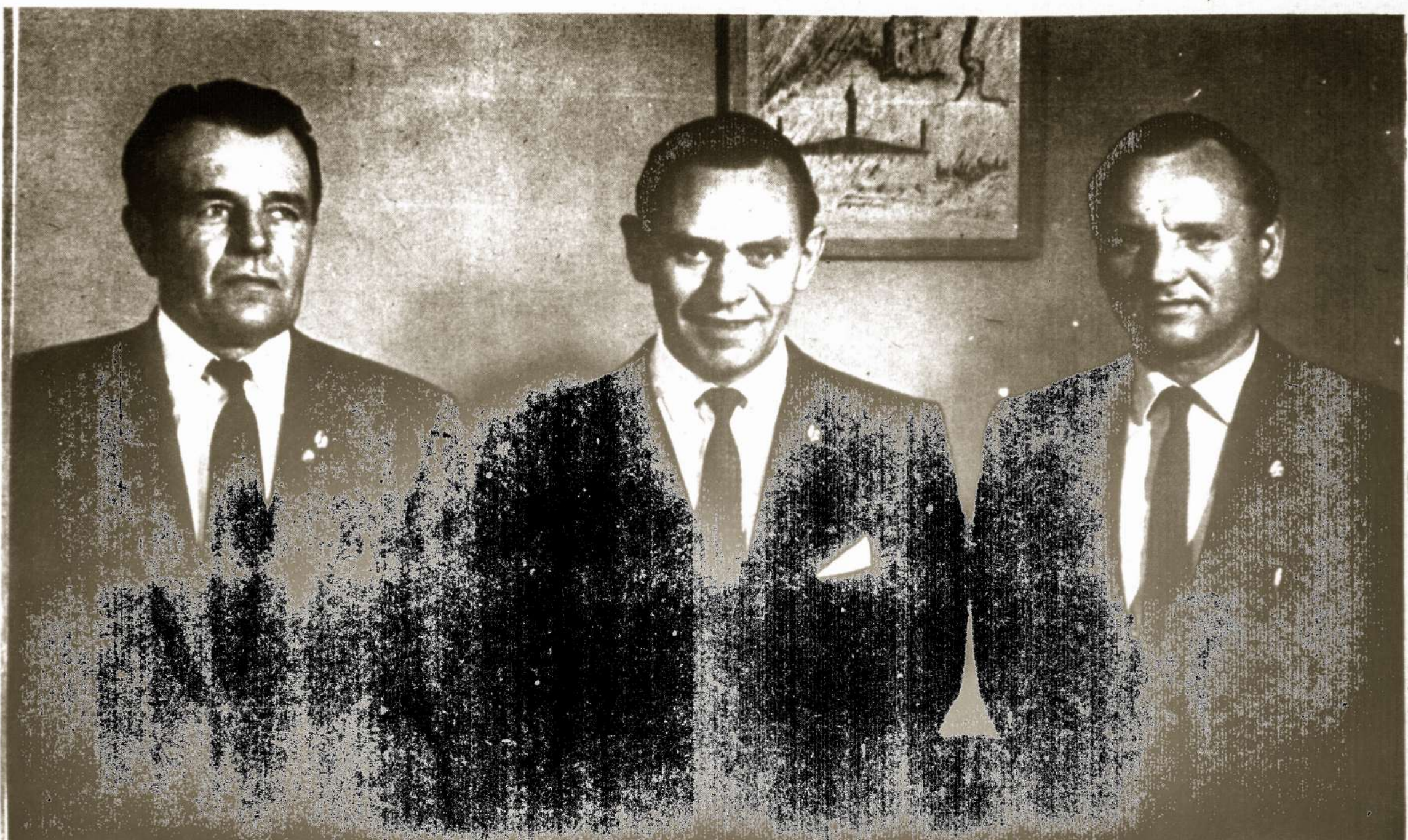
Tautos pasipriešinimas o-
kupantui prieš dvasinį ir
fizinį naikinimą tebesitęsia.

Nepalaužiamų laisvės kovoto-
jų eilėse stovi tauta savo
žemėje ir lietuvių plačią
pasklidę vakarų pasaulyje.
Tautinės kovos iškelti užda-
viniai išeišvija yra dideli
ir teįmanomi išpildyti tik
esant vieningiems ir gerai
organizuotiems.

Mums tenkantiems uždavi-
niam vykdyti buriamės orga-
nizuotoje LB, kad sutelktomis
jėgomis dirbtume tautinės gy-
vybės išlaikymo ir Lietuvos
laisvinimo darbą.

Vasario 16 mūsų valstybės
nepriklausomybės atgavimo pa-
skelbimo diena. Dar ir šiais
metais ši mūsų tautai bran-
gi šventė bus minima liūde-
sio ir skausmo ženklų. Prisi-
mindami žuvusius kovoje už
Lietuvos laisvę, kenčiančią
ir kovojančią tautą, prisidė-
kime prie tos kovos, būkime
talkininkais ir skirkime au-
kas tautos išlaikymo ir va-
davimo reikalams.

Aukos siunčiamos: LB CV.
Izd. Z. Dailidka -5921 So
Fairfield Ave, Chicago 29.
JAV LIETUVIŲ
BENDRUOMENĖS Centro
valdyba

Lietuvos Atgimimo Sąjūdis Adelaidės skyriaus /Australijoje/ Valdyba.
Iš kairės į dešinę: Izd. V. LAURINAITIS, Pirmininkas - I. TAUNYS ir sekre-
torius - A. SERELIS.

Ar tikrai įsteigta M. Biržiškės vardo biblioteka?

Los Angeles mirus perėmėtais metais prof. Mykolui Biržiškai, viena vietinė draugija/ty. skyrius/pasiskelbė to mūsų žymaus tautos darbininko vardui atminti steigianti jo vardu pavadintą biblioteką. Jau praėjo ilgokas laikas, ir nieko apie tai daugiau negirdėti. Ar ta biblioteka tikrai yra įsteigta? O gal, kaip daugelis mūsų gerai norais pagrįstų rezoliucijų - entuziastiškai paskelbus ir visiems karštai pritarus - padedama į stalčių. Ir einama prie naujų sumanymų. Gal kai kam atrodo tai esąs nepirmas, t. y. nesukubus dalykas. Betgi kultūringam lietuviui tai yra pirmas klausimas. Ar mums šiandien svarbiau puošnius baldus susirengti, vardadienių ir gimtadienių vaisėms laiką bei energiją gaisinti

/pinigų mažiau gaila! ar - Nepriklausomybės signataro vardą pagerbti ir jo idealizmo atminimui savo dvasią gairinti ir lietuviška biblioteka pasididžiuoti?

ŽIEMA - KNYGŲ SKAITYMO LAIKAS. Yra daug knygų, atsiminimų ir beletristikos. Nemaža jau ir premijuotų veikalų. Bet žaliajam jaunimui vis dar lyg stokoje tinkamo dvasinio maisto. Kai kas nors paklausia, ką pasiūlyti mūsų studentui - ir gerą ir įdomią naują lietuvišką knygą pasiskaitymui, tai nelengva būna taip greitai nurodyti, kuria knyga svetimam krašte auganti savą

Rašo: J. Pauzuolis

.....

jaunuolių neapvilium. Atrodo, reikia dar vienos premijos, kuri vadintųsi "TĖVYNĖS" ar bent pirmojo mūsų karaliaus MINDAUGO vardu. Reikia, kad bent premijos vardas įpareigotų autorius rašyti apie heroikišką lietuvių, apie kovojančių ir kenčiančių, bet nepalūžtančių lietuvių, apie savo tautos dėliai besiaukojančių lietuvių, apie pasigėrėtiną savo tautos asmenį. Visa da visokių buvo, bet galima pasirinkti. Vieni mėgsta dėmesį kreipti į žiaurų senovės lietuvių, kiti į saviškių nesutarimus ir plautynes, į neištikimybę ir žudynes. Žinoma, buvo ir tokių. Bet buvo ir labai skaisčių pavyzdžių. Ir tie būtų tikri, neišgalvoti. O skaityti būtų daug maloniau.

Daugelis laukia nesulaukiami, kada tieji "L. Lietuvoj" spausdinami partizanų žygių pasirodys knygos forma. Tai bus tikrai įdomiau negu bet koks romanas. Drąsių nuotykių eiga ir daugybė pavojų, o sykiu ir meilė bei aukojimasis savajam kraštui - savaime patrauks mūsų jaunuolių perskaityti lietuvišką knygą. Bus ir pasigrožėjimas ir nauda.

Dar reikėtų išjudinti vieną temą - tai nepriklausomybės kovų, tai mūsų savanorių žygių laikmetis. Juk tai buvo kaip stebuklas - iš dalies kaimo bernelių ir gimnazistų moksleivių ryžtumu atsikovota Lietuvos laisvė! Gal būt, ramovėnai paskelbtų konkursą temos romanui / arba ir tikroviniam dailios formos aprašymui? Dar kolkas yra nemaža asmenų, kurie gali suteikti gausios medžiagos iš tikrų įvykių savanorių kovų laikotarpio. O pažau viskas eina į užmarštį.

Vienoje šeimoje tėvus nustebino devynmetis berniukas, lankęs šeštadieninę lietuvišką mokyklą, dalyvaudamas abiejose - ateitininkų ir skautų - jaunimo draugijose: "Tėtuk,"

sako jis: "kodėl jūs man pavydėjote duoti lietuviško vardo, kaip kiti mano draugai kad turi: Kęstutis, Šarūnas, Gintaras, Vytautas... Jie atrodo daug turtingesni už mane, kad jie čia tarp visokių kitų amerikonių - lenkų, italų, negrų, švedų - turi savus, vien sau priklausomus, niekenu kitų nevartojamus vardus. O aš prieš juos - lyg nieko savo neturiu, kaip tas čigonas, kur eina per pasaulį ir tik tai ki-

tus išnaudoja, nieko savo neturėdamas."

Iš tikrųjų, kaip didžiai nusikraudžiami šiandien yra mūsų jaunųjų šeimų naujagimiai, jei jie iš pat mažens negauna savosios tautos vardo. Jau iš sykiu jie yra tartum išjungiami iš saviškių sodybos, iš savos tautos bendruomenės, iš savo kalbos ir istorijos ir - pačių tėvų pastumiami kuo greičiau susilieti su bespalve Amerikos tautų mišinio jūra ir toje tarptautinėje masėje nuskepti be ženklo. Tėvai ir krikštėčiai - neskriauskite kūdikių!

Jurgio Gliaudos premijuotas romanas "Namai ant smėlio", netrukus pasirodo anglų kalba. Angliškos laidos romano pavadinimas: "House upon the sand". Knygą leidžia Maryland Books leidykla, puikiai užsirekomendavusi su lietuviškųjų pasakų ir novelių rinkiniais 1961-62 metais. Šios angliškosios laidos

platinimas turi ypatingas, dar niekad negirdėtas nuolaidas skaitytojui. Tas, kas atsisų romano prenumeratą / \$ 4/ iš anksto, dalyvaus SKAITOJO premijos laimėjime. Yra puiki proga laimėti 100 dolerių. Prenumeratą už knygą siunčiama šiuo adresu: J. Gliauda, 1314 Milman, Los Angeles 26, Calif.

Čikagos Kristijono Donelaičio Lituanistikos Mokyklos dalis pirmosios laidos abiturientų. Sėdi Raminta Lampatytė ir Živilė Balaišytė. Antroje eilėje - Ona Mikaitytė, Irena Srugytė, Rūta Puodžiūtė ir Rūta Srugytė. Foto: V. Noreikos

K. Donelaičio Lit. Mokyklos vedėjas Julius Širka mokytojų vardu įteikia 68.00 dol. auką kun. B. Sugintui, simbolizuojančią jo 68 metų sukaktį. Mokyklos mokiniai kiekvienais metais Vasario 16d. mokyklai paremia Vasario 16 Dienos gimnaziją Vokietijoje. Foto: V. Noreikos

LIETUVIŠKA APDRAUDŲ AGENTŪRA

Gyvybės, ligoninės, automobilių, baldų, namų ir visos kitos apdraudos - asmenims, profesionalams ir biznio įstaigoms. Laisvas pasirinkimas kompanijos ir apdraudos rūšies. Nemokamas pataravimas ir informacija. Valstybės patvirtintos kainos. Smulkesnei informacijai gauti skambinkite, rašykite, užikite:

JONAS KIRVAITIS
INTERSTATE INSURANCE AGENCY

6108 S. Ashland Avenue Chicago 36, Illinois
Telef.: WA1brook 5-5671

"Laisvosios Lietuvos" Skaitytojams

Spauda pakėlė mūsų tautą laisvam gyvenimui, spauda kovojo okupacijų sunkiais metais, spauda ir šiandien yra tas įrankis, kuris išlaikys mūsų lietuviybę! Skaityk - prenumeruok ir renk savąją spaudą!

24-oji tąsa

Gruodžio pradžioje mes gavome pranešimą iš Labanoro partizanų štabo, prašant mūsų talikos likvidavimui ten siaučiančių lenkų partizanų, pasivadintusių "laisvės brigada".

Reikia pasakyti, kad Moletų, Stirnių, Labanoro ir Anturkės apylinkės, besibaigiant karui, tiksliau sakant - 1944 metais, vokiečiams besitraukiant iš Lietuvos, buvo žiauriai nusiuosios ten besilaikančių gan stiprių lenkų partizanų "brigadų". Lenkų tikslas buvo ne tiek medžiojimas maisto savo gausiems daliniams, kiek sąmoningas noras kaip galima daugiau išnaikinti šiose apylinkėse lietuvių. Nukentėjo daugiausia sąmoningieji lietuvių buvo naikinama tiesiog ištiesis kaimais... Lenkai matūrė savo mocarstvą nuo jūrų iki jūrų ir buvo įsitikinę, kad vakariečiams karą laimėjus, Lenkija bus ponas ir Lietuva. Jie laukė, kaip išganytom, rusų. Visi lenkai buvo įsitikinę, kad rusai dabar yra jų sąjungininkai ir padės Lenkijai atgauti ne tik laisvę, bet ir likviduoti Lietuvą.

Lietuviai tada neturėjo gausėnių organizuotų dalių, kad tą siaurimą sustabdytų, o vokiečiai nebeturėjo laiko ir noro kištis į kovas, nes frontas birėjo visais sektoriais.

Lenkai, tiesa, susilaukė rusų okupacijos ir jų visi būvę Vilniaus krašte daliniai iškilmingai prisistatė į Vilnių, dalintis pergalės vainiku su rusais... Tas susitikimas buvo labai trumpas ir pasibaigė jiems tragiškai. Po kelių dienų "iškilmių", kuriose turėjo laimės dalyvauti ir lenkų partizanų brigados,

netrukus jie buvo internuoti. Karininkai ir puskarininkai atskirti nuo eilinių ir dalis jų po kelių dienų liko susaudyti netoli Vileikos, kiti, kartu su eiliniams, išvežti nežinomam likimui.

Bolševikas turėjo kitus planus... Jam nerūpėjo atkurti Lenkijos mocarstvą, - jam buvo reikalingas tiek Lietuva, tiek Lenkija.

Iš tų internuojamųjų lenkų partizanų švenčionėliuose, Pažadėje, Vilniuje, Gardine ir kitose vietose, tam tikra dalis, pajutusiu kuo čia viskas kvepia, paspruko. Kurį laiką jie buvo ramūs, kaip avinėliai, neatsipeikėdami nuo gautojo smūgio ir jokios aktyvios rolės nevaidino niekur. Bet štai - karas pasibaigė, Lenkija savo laisvės neatgavo ir liko komunizmo satelitinė valstybė tarpe. Tiems buvusiesiems lenkų partizanams susidarė labai kėbli padėtis: namo grįžti nebuvo kaip, rusai tokius ponus gaudė, tada jie, tikėdami taip pat kaip ir Lietuvos partizanai, kad Europos padėtis dar turė keisti, pradėjo vėl burtis į "brigadas" ir tvirtintis Vilniaus krašto miškuose, tikėdami, kad Lenkijos klausis-

mas dar nebaigtas ir kad Lenkija vistiek bus galinga mocarstva... Štai, tokiose aplinkybėse gimė antru kartu lenkų partizanai vėl atnaujino savo akciją ir kadangi Vilniaus kraštas buvo žymiai neturtingesnis ir ten buvo sunku susimedžioti maisto sąvies reikalams, jų ekspedicijos į buv. nepriklausomos Lietuvos teritoriją vėl atsinaujino.

Reikia pasakyti, kad dabar jų gretose jau gan nemažą nuosimtį sudarė avantiuristai, kurie tikėjo, kad šis gyvenimo būdas yra ne tik įdomesnis, bet kartais gali būti / jei Lenkija tikrai atgaus nepriklausomybę / ir pelningesnis bei garbingesnis...

Betgi Lietuvos partizanai šiuo metu buvo žymiai geriau organizuoti, geriau ginkluoti ir gausni, nei jie. Jų pirmieji žygiai - plėšikavimas jau minėtose apylinkėse tuoju susilaukė reakcijos ir buvo nutarta, bendra apylinkėse veikiančių partizanų akcija, juos likviduoti.

Mūsų stovykloje buvo palikti tik sergė, kurių susidarė 8 vyrai, 5 jauni vyrukai / jauniesni už mane! / stovyklos tarnybai ir mūsų vadas Ilgū-

nas, kuris dėl savosios sveikatos, nebegalėjo dalyvauti šiame žygyje.

Stovyklos aiktėje išsiriakavome 66 vyrai. Mums vadovavo vyr. leitenantas M., kurio slapyvardis /deja! / neprisimenu. Jis buvo mūsų stovykloje naujas žmogus, atkeltas iš besiorganizuojančios mūsų Rinktinės štabo. Lengvuosius ginklus, šovinių atsargą su savimi, gi tris kulkosvaidžius ir būriui šovinius bei rezervinį maistą nešė tris arkliai ant savo nugarų.

Mūsų vorą buvo sudalinta į tris dalis: pirmoji - žvalgomoji, susidedanti iš 16 patyruosiu kovotojų išžygiavo pirmoji, po pusvalandžio sekė antroji vora iš 25 vyrų, lydima gurguolės-dviejų arklių ir dar po pusvalandžio - sekanči - vėl 25 vyrai ir vienas apkrautas sunkia našta arklys.

Aš buvau vidurinėje voroje. Mūsų maršrutas - iki ryto pasiekti Moletus ir ten susijungti su Moletų partizanais. Mes išžygiavome vakare. Tiesa, šiose apylinkėse ir tokia jėga, mes galėjome ramiausiai judėti ir dienos metu, bet mūsų vadovybė nenorėjo, kad bet koks garsas ar žinia pasklistų apylinkėse apie didesni partizanų judėjimą, kas galėjo gandu išpėti lenkus apie besiantinančią jiems karėtą pirtį.

Mes nežinojome tikslios vietos kur laikosi lenkai, bet buvo spėjama, kad mes juos turėtume surasti kur nors, tarp Labanoro ir Anturkės, miškuose. Labanoro partizanai, kurie gal ir buvo iniciatoriai šiam žygiui, turėjo padėti galimai tiksliau išžvalgyti ir galutinai puolimo planą paruošti. Mūsų rinkimosi buvo du taškai: mūsų būkams, Moletų ir Anturkės renkamas Anturkėj, kiti keturi būriai renkasi į Labanorą.

Čia reikėtų pažymėti tų dienų gal vieną nemalonią faktą, kad kiekviena apylinkė turėdavo po kelis kovojančius būrius ar būrelius, kurie ne visada tarpusavyje tarp savęs susikabėdavo... Gal pagrindinis šios negeistinos padėties faktorius buvo tas, kad ne visada vadai susikabėdavo... Tikslas buvo visų vienodas, de ja, reikalingų autoritetų pripažinimas ir organizavimas drausmingų stambesnių vienetų atsimušdavo į nedrausmingumą pačių vadų... Veikė čia ir ambicijos. Pagaliau, galima buvo rasti ir kitų, - pateisinančių aplinkybių: kiekviena apylinkė turėjo savo vietines problemas, grynė vietinius reikalus ir nejuo būtinu reikalo jungtis į didesnius vienetus ar organizuoti bendrą didesnę akciją. Kol kas, bent šiose apylinkėse, kur man teko gyventi, mes niekad neturėjome platesnės apimties problemų, nes užtekoms vietinių.

Maloniai kviečiame lietuvių visuomenę atsilankyti į **LAS** Vidūno skyriaus rengiamą didelį... kuris įvyks š. m. vasario mėn. 9 d., 7 val. vak. Balio Pakšto salėje, 2801 West 38 gat. Gros B. Pakšto orkestras, bus premijuotos dvi geriausios kaukės, \$25 ir \$10, daug linksmų įvairenybių programoje.

KAUKIŲ BALIŲ

BILETUS GALIMA ĮSIGYTI: Karvelio krasutė, 3322 S. Halsted, tel. YA 7-0677; Marginių krautuvėje, 2511 W. 69 gtv., tel. PR 8-4883; Viktorija Benčius, 4350 S. Talman, tel. BI 7-9636; Stasys Juozaitis, 1430 S. 48th Court, Cicero, tel. 658-6862; Stasys Grigaravičius, 2539 W. 69 gtv., tel. GR. 6-9878.
Įėjimas \$2.50 asmeniui.

SAVAITĖ PALM SPRING KURORTE

Kas iš Californijos gyventojų nežino garsaus sezoniško kurorto vadinamo Palm Spring? Sakau, kad sezoniško, nes vasarą vargu kas čia gali pakeisti dėl labai jau karšto klimato. Karščiau tėsiasi veiki 6 mėnesius ir tiekia iki 115 laipsnių šilumos. Dėl tų didelių karščių čia kurortas veikia užsidaro. Apmiršta jame gyvenimas ir daug kas net iš vietos gyventojų palieka miestą. Bet už tai žemos metu čia vasarotojų niekad nestig. Čia turi vilas visi filmų šūkos bei žvaigždės. Šią vietą mėgsta ir visuomenė, nes kur gi geriau gali pamirkyti kaulus, jei ne čia? Juk čia tryšksta mineralinis vanduo, kad ir atvestas kanalais iš už deseto mylių. Šią vasarvietę ypatingai mėgo ir buvęs prezidentas Eisenhoweris. Čia jis vis lošdavo "golfa" ir šiaip taisė sveikatą.

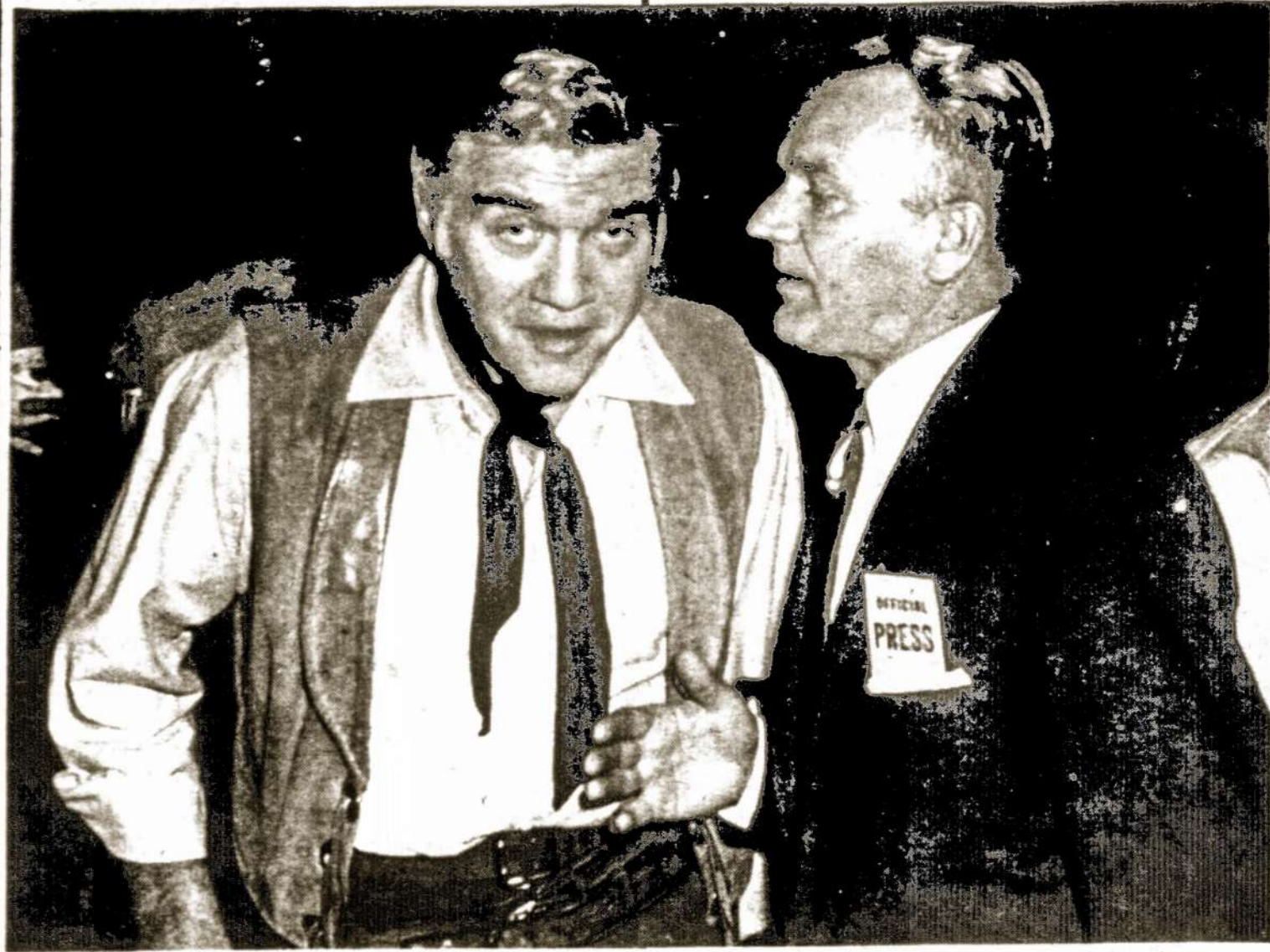
puošnumo ir iškilmingumo, pagerbiant tuos, kurie dirba kultūrinį scenos darbą. Žvalgiausi, stebėjau ir nenoromis į mane sugužo visokių slegiančių minčių dėl mūsų lietuviškojo teatro čia išėdvižoje...
Šį kartą nekaltėsiu vien remdamasis kuria nors viena lietuvių kolonija. Šį kartą noriu paliesti praėities laiką. Jau šiek tiek "apgyjusią" žaizdą... Dėl to "didelės žaizdos" jau buvo pasisakyta S. Pilkos, V. Žukausko ir ką tik praėjusią savaitę "Naujie-

Rašo - JUOZAS KARIBUTAS

nose" mūsų garsaus dramaturgo A. Lansbergio. O jo tas skundas pradėdamas taip: "Praėjusiu metų Kultūros kongresas vis toliau traukiasi praėjtin, tebesaugodamas vieną stambią paslaptį: kodėl jo darbuose buvo ignoruojamas teatras?"
Deja, ši klausimą niekas dar atsakymo nedavė. Vargu kas ir duos. Gal čia būtų ir per drąsu padaryti šį prie-

kaištą: rengėjai samingai padarė didelę nuoskaudą išdvižo lietuviškam teatrui tik dėl to, kad jie nespėjo pastatyti "Amerika Pirtyje" išsamoninti, koki kultūrinį darbą išdvižoje atlieka mūsų lietuviškas teatras. Nepridavė scenos darbuotojams jokios reikšmės. Kaip Lansbergis rašo, kad net Kultūros kongrese paliko mūsų teatras už kultūros ribų.
Štai mintys... kai prieš mano akis plaukė puošni publika, kai valdžios atstovai sveikino teatralus, kai buv. prezidentas Ike atvyko į premjerą, kai viskas taip jau puošnu, sklandu, šventadieniška.

išvėikvojama/, buvo baisi suma!
Ir ištikrų, - teatralinis stebuklas bus, jei mūsų teatras dar vieną dešimtmetį ištvėrs tokiose sąlygose. Jei jis iš mūsų kultūrininkų ir visuomenės susilauks tik tokio dėmesio, tik tokios, kad ir moralinės paramos.

Palm Spring parodė J. Kaributas kalbasi su televizijos žvaigžde Lorne Green, kuris buvo vyriausias parodo vadovas.

G. Lansbergytė, kuri Los Angeles Skautų Tėvų Komit. surengtame baliuje buvo išrinkta šio vakaro princese.
Nuotrauka - L. Kančausko

MUZIKA VIDURNAKTYJE

Arba angliškai "Music at Midnight" - vienas originalus anglų rašytojo kūriny. Kas įdomiausia, kad "importuoti" anglų aktoriai bei režisoriai. Pats pastatymas gan aukšto meninio lygio ir galima gretinti prie pačių šekspyrinių. Ir į šią retą mažo miestelio premjerą rinkosi gan prašmatni publika. Nuostabu - šiame krašte, kur filminiai pastatymai taip išbujoję, taip nuostabiai yra įvertinamas sceninis pastatymas, kitaip sakant, - gyvasis teatras! Kiek čia jam dėmesio buvo skirta iš pačių miestoviršūnių-valdžios. Kiek

Skaityk ir Platink Laisvąją Lietuvą

VISŲ RŪŠIŲ DRAUDIMAS

AUTOMOBILIŲ, GYVYBES, NELAIMINGŲ ATSTIKIMŲ, GAISRO, LIGONINĖS.

THE TRAVELERS

DRAUDIMO BENDROVEJE IR VISOJE EILEJE KITŲ BENDROVIŲ

Dėl namų pirkimo ar pardavimo patarnavimo ir dėl visokių draudimo reikalų pamatykite ir pasitarkite su patyrusiais dėl sąžiningo atsakymo -

JUOZAS BACEVIČIUS

BELL - VARPAS REAL ESTATE IR APDRAUDŲ AGENTŪRA

6455 So. Kedzie Ave. Chicago 29, Ill.
PProspect 8-2233

Notary Public

Alvudas kovoje už vaiko lietuviybę

Nauja ideja-nauja mintis, bet puikiai graži - ALVUDAS rengia v a i k a m s mūsų tautinės šventės VASARIO 16d. m i n ė j i m ą!
Nors minėjimas įvyks tą pačią dieną ir valandą, kaip ir ALTO rengiamas Marijos aukš. mokyklos salėje, bet tai nėra jokia konkurencija, nes ten ir čia - s k i r t i n g a publika. ALTO minėjime rinksis subrendę žmonės, dalyvaujantys laisvės kovoje jau dabar, ALVUDO minėjimo salę užpildys b ū s i m i e j i Lie-

tuvos laisvės kovų nariai - mūsų jaunimas!
Tiek, kiek ALTO rengiamame minėjime pagrindu yra sukauptas finansinių jėgų tolimesniai laisvės kovai ir atsinaujinimas sava dvasia kovos tęsimui, tiek ALVUDO parengimas yra reikšmingas, nes mažajam lietuviukui bandys įdiegti atminimą, nedilstantį metų metus, kad jis yra l i e t u v i s , o j o Tėvynė LIETUVA.
ALVUDO minėjimas VASARIO 16-tosios dienos įvyksta

vasario 17d. /sekmadienį/ 2 val. p.p. Gage Parko salėje - 2411 West 55 St. /55 gatvės ir Western Ave kampe/ Graži ir įdomi programa vaikams! Žymiųjų mūsų dailininkų /reprodukcijų/ paroda ir daug kitų įvairumų.
Veiks užkandinė: lietuviški valgiai ir bealkoholiniai gėrimai /gira, midus, arbata/. Bufeto pešas skiriamas pavyzdinių vaikų namų statybai.
Visi kviečiami atsilankyti!

Pradžia Lietuvos partizaninio veikimo kaip tik ir pasižymėjo individualumu: vadas apie save spiespildavo didesni ar mažesni būrių vyrų ir vedė kovą kaip išmanė, kaip jam diktavo vietinės aplinkybės ar jo žmonių karingumas. Buvo labai aktyvių apylinkių, kurios tiesiog viešpatavo savo valsčiuose, buvo pasyvių, kurios tik gysėsi.
Už tai ir bandymai organizuoti mūsų apygardas Rinktinę nebuvo tokie sklandūs, kurių buvo galima tikėtis. Tą nesklaidumą suradom ir nuvykę į Molėtus. Molėtų apylinkėse veikė nemažai kovos būrių, bet, kaip pasirodė, šioje baudžiamojose ekspedicijose tedalyvavo du būriai. Vis vien mūsų skaičius jau viršija 100. Mes visą dieną praleidome netoli Molėtų, X dvare didelėje daržinėje, poilsiaudami ir miegodami. Naktį turėjome pasiekti Anturkę.
Tiek, kiek aš jutau mūsų neorganizotumą susitikęs su žaliosios partizanais savo žygyje į Panevėžį, tiek dabar mano "ambicija" buvo patenkinta: mes buvome žymiai geriau pasirengę žygiui ir kovai, nei mūsų čia sutiktieji būriai. Nebuvo pas mus tos geležinės drausmės ir spindinčios tvarkos, kokią mačiau žaliosios stovykloje, bet, palyginus su mūsų naujais bičiuliais, mes buvome ir pakankamai drausmingi ir gerai apginkluoti bei aprenkti. Mūsų visas būrys buvo aprūpintas šalmais ir baltais žiemai apsiaustais /vokiškos gamybos, kiek perdažyta spalva - viskas vado Ilgino rūpesčiu įgyta/. Mūsų bičiuliai buvo daugiau panašūs į 1863 metų sukilėlius - kas ką turėjo, tuo dėvėjo...

Pavakaryje pradeda snigti. Ir mums išsirengiantį į tolimesnį žygį, dangus jau siunčia baltą dovaną dideliais gabalais...
Visa laimė, kad šaltis nedidelis ir vėjo nėra. Mes, kaip tikrą Lietuvos kariuomenę, iškilmingai traukiamie vieškeliu pirmyn... Nors vora nuo voros laiko atitinkamą atstumą, bet nakties tamsoje vis vien matai ilgą, ilgą vilkstinę kovos vyrų traukiančių į žygį...
Kelionėje mes neturime jokių pažymėtinų nuotykių. Tarp kitko, reikia pažymėti, kad tuo laiku šios apylinkės dar neturėjo kokių nors stambesnių okupanto karinių dalinių, nebuvo jose ir stambiau organizuotų striubų - savanorių raudonųjų "šaulių".
Mes aplenkiame Anturkę ir pražygiavę sąsmauka tarp dviejų ežerų, netrukus sustojame X vietovėje. Čia gauname griežčiausią įsakymą maskuotis ir neparodyti jokių ženklų, jog čia yra koncentruojamos mūsų pajėgos. Šiose apylinkėse, kaip sakė mums gautos žinios, yra gal ir ne vienas tos lenkų laisvės brigados simpatikas ir galimas šnipas.
Čia jau radome mus belaukiančius Labanoro partizanų vadovybės atstovus. Mums buvo įsakyta gerai išsimiegoti, o jie užsitarė konferencijai pasitarimui.
Anturkės būrys jau buvo išvykęs ir mes jį turėjome sutikti tik būsimame žygyje.
Kelionė mus buvo gerokai nuvarginusi, nes žygiavimas snieguo dengtais keliais nėra lengvas, bet miegas nelipdė mūsų akių... Žinojome, kad šis susidurimas bus rimtas, nes toji "brigada" turėjo arti

200 vyrų. Noru likviduoti tą brigadą degėme visi, nes ji mūsų tėvų žemėje buvo nereikalinga ir savais kruvinais darbais užsipelnusi likvidacijos. Lenkai čia turėjo rasti savo mirtį, arba sumušti dangintį į Lenkiją motinėle...
Mes visdėlto miegojome... Pažadino mus jau temstant. Vadas supažindina su planu: lenkų brigada, turimomis Labanoro vadovybės žiniomis, rengiasi nuslausti netoli Stirnių esančius kaimus. Jos puolimo data tiksliai nežinoma, bet sekimas jų judėjimo yra nuolatinis. Buvo nutarta lenkus sunaikinti jų žygyje, nors yra išaiškinta ir jų stovyklavietė. Nuo stovyklavietės puolimo buvo atsakyta, nes tai esanti labai gerai įrengta bunkeris virtinė, naudota jau nuo seno anksčiau čia veikusių lenkų brigadų. Jos puolimas galėtų pareikalauti nemažų aukų. Mūsų uždavinys - šią naktį savuoju žygiu pasiekti Žeimėnos intaką Lakajos upę ir ten esančiame vokiečių sudegintame kaime išsikurti, laukiant tolimesnių įsakymų.
Mes vakarienėjame ir netrukus išsirikiuojame naujam žygiui. Oras - tikras pragaras! Pusto, sninga ir vėjauta. Visa laimė, kad šaltis nėra didelis, bet vis vien jis gerokai svilina mūsų veidus. Mūsų kolona, išsiuntusi žvalgus, pasijudina pirmyn. Tai tikras šmėklų žygis... Sniego sukūryje nedaug ką tematai... Ir taip forsuota žygiu, su labai mažomis poilsio pertraukėlėmis, mes iriamės kilometrą po kilometrą pirmyn ir visi savo širdyse laukiame kelionės pabaigos...

Šis tarpas mums buvo sunkus ir varginantis. Pagaliau atėjo kelionės galas... Mes sustojome pamiškėje ir mažame miško skynime išvydome tą laukiamą kaimą... Tai jau ne kaimas, bet likučiai. Vokiečiai jį buvo sudeginę, bausdami už įtarimą remiant lenkų partizanus ir iki šiol nei viena gyva dūšia jame nebuvo atsikūrusi...
Mūsų žvalgai grįžta ir praneša, kad, kaip ir buvo tikėtasi, - kaimas yra visiškai tuščias ir apleistas.
Mes "okupuojame" tą vaiduoklišką kaimą ir tuč tuojau šokstame gamintis sau bustines... Darbas sunkus, nes dauguma trobų yra visiškai sunaikintos iki pamatų ir tik kelios tėra tinkamos mūsų laikinam apsigyvenimui...
Mūsų grupelė išsirengia vienos trobos rūsyje! Čia rūsyje pakankamai gerai išsilaukęs, dar turi dalį lubų ir visiškai sveikus įėjimo laiptus. Vadas leidžia mums susikurti ugnelę... Tai buvo auksas, o ne ugnis! Mes persalę, kaip benamiai šuneliai, spiečiamės ties gražiai pleškančia viduryje molinės aslos ugnelės ir galvojame, kad tai yra tikra Dievo dovana ir palaima...
Yra gudragalvių įvairiausių padėtyse. Turėjome jų ir mes! Tuojau iš kaž kur atsiranda puodai, vanduo... ir mes verdames sau pusryčius! Gerokai apšalusiam kūnui karšti-virinti lašiniai ir duona buvo skanesni, nei gražiau si ir geriausi kepsniai... Sutvarkius rūšį ir uždegtus visus plyšius, palikus tik angą dūmams išėti, mes susikūrėme dūminės pirkios sąlygas... Bet už tai čia buvo šilta ir jauku! Išlikusiose lentynose rengėm sau guolius,

nors jų patogumas negalėjo būti geras išlepintam žmogeliui, bet mums - jie buvo karališkai geri!
Čia mano laimė laikinai buvo pasibaigusi... Gaunu įsakymą pasirengti sargybai... Ir taip mes dviese paskubomis džiovinamės kojines ir kailinius, pirštines ir visą mantą, kad sekančios dvi valandos galimai mažiau mus kankintų...
Išlendame iš savo "rūmų" į kiemą... Audra tebesiaučia. Sargybų vadovas mus veda į postą, kadaisė buvusiu keliuku, dabar stora sniego danga uždengtu, geroką kilometrą nuo kaimo...
Pakeičiame du apšalusius savo draugus... Dar kuri laiką girdime jų žingsnius girgždančiame sniege, bet po kelių sekundžių mes tupime du dangaus, miško ir audros supami...
Miške kiek ramiau ir gal šilčiau. Audra girdi daugiau ausimis, nei junti. Ji siaučia kaž kur aukštai medžių viršūnėse ir tik paskiros snieguolės tešokinėja mūsų aplinkoj... Atrodo, kad sniegas bus apstojęs kristi iš aukštojo dangaus ir tik vėjas neramiai blaško snieguoles, neradamas joms tinkamos vietos nutupti...
Mano draugaiš mums visiem buvo žinomas kaip juokdaris... Ir čia jis neiškenčia neparodęs savosios išminties, ima ir uždeklamuoja:
- Ir šuo nebėgtų naktį tokią, į jaunos kalės vestuves... Šis sakinukas lengvino praleisti tas dvi šaltas valandas miške... Ir šiandien jį atsime nu malonia šilima ir kutenančiu juoku.

BUS DAUGIAU

TAIP KOVOJO LIETUVIS UŽ LAISVĘ

U PAGARBA PRISIMINDAMI SUDĖTAS VILNIAUS KRAŠTO LIETUVIŲ AUKAS, NEPAMIRŠKIME, KAD IR ŠIANDIEN LENKAI MŪSŲ TAUTAI NIEKO GERO NELINKI

ATSIMINKIME, KAD KOVA UŽ VILNIŲ TEBEINA!

2-oji tąsa

Tada at idavo į pagalbą tam lenkiškam "švietimui" žandarai ar policija. Tie, kurie buvo ryškiau susipratę lietuviai, arba tie, kurie neleido savo vaikų į lenkišką mokyklą... pasipila protokoliai! Policija rasdavo visokių priekabių, - prie šulinio nešvaru, prie namo nėra kopėčių, busoko /kabllo/, vandens su kibiru, smėlio, palaidas šuo, prie vežimo nėra lentelės su savininko vardu ir tt Tokio gausumo pabaudų, aišku, niekam pakelti nebuvo įmanoma. Ir taip ne vieną lietuvį palaužė... Iš kitos pusės, - tik leisk vaikus į lenkišką mokyklą ar prisirašyk prie kokios lenkiškos organizacijos, arba bent būk neveiklus lietuvis, - visos pabaudos lingsta ir jų daugiau nebeatsiras...

Sitokias priemones naudojant, lenkai po truputį pradėjo iškelti koją ir į kaimą. Atsiųstųjų lenkų viena iš pareigų buvo: šnipinėti lietuvius ir juos skusti valdžiai, būnant valdžios liudininkais prieš juos. Kadangi lietuviai jų tikslus labai gerai žinojo, todėl jų kiek galėdami vengė ir tuo sunkino jų uždavinį. Buvo ir tokių, kurie turėjo tiek sąžinės, kad negalėjo skusti nekaltus žmones, bet lenkų valdžia jų nemėgo ir, kaip taisyklė, po kiek laiko tokie būdavo iš-

keliama, kaip neveiklūs lenkai... Jie būdavo siunčiami atgal į Lenkiją arba tiesiog atleidžiami iš tarnybų. Aktyvesnieji lenkai nesitenkino vien savo diversine akcija, jie ieškojo ir verbavo išdavikų tarp vietinių lietuvių. Jiems jie mokėjo tam tikrą atlyginimą. Reikia pasakyti, kad atsirado jiems talkininkų ir lietuviai susidūrė su naujomis bėdomis - lietuviais išdavikais ir provokatoriais. Vieni iš jų dirbo grynai už atlyginimą, kiti "suvedžiojo" sąskaitas su kaimynais, dar kiti už leidimą valdiškame miške pasikirsti, o buvo ir tokių, kurie tai darė grynai iš "malonumo", kad ve ir aš esu šis tas...

Kaip jau minėjau, kada lenkai dar neturėjo jėgų savo lenkinimo akcijai vesti, lietuviai nemiegojo, - jaunimas švietėsi kiek galėjo ir kaimė atsirado gražaus lietuviško prieauglio, susipratusių lietuvių kovotojų. Tas lenkams, aišku, nepatiko. Tai buvo krislas jų akyse ir atėjus metui lenkų pagrindinis uždavinys buvo pirmiausia sunaikinti bile kokiomis priemonėmis lietuvišką inteligentią.

Nevisada jiems pasisekė visokiomis priemonėmis demoralizuoti bei į kalėjimus siųsti lietuvius, tada lenkų valdžia išsteigė taip vadinamą 30 kilometrų pasienio zoną, į kurią ir iš kurios be leidimo nebebuvo galima net kojos iškelti. Nusikaltusieji ir pagautieji buvo arba į kalėjimą siunčiami arba iš pasienio zonos išstremiami. Šioji priemonė buvo labai skaudi lietuviams. Netekta labai daug inteligentijos, vieniems draudžiant sugrįžti į gyvenamą vietovę, kitiems, kurie buvo gimę Lietuvoje, buvo išskysta apeliuoti kraštą - buvo išstremti į nepriklausomą Lietuvą.

Inteligentijai gerokai praretėjus ir teroro priemonėmis įbauginus likusius, atsirado nemažai "neveiklių" lietuvių, kurie bijodami ir nepakeldami baudų, išsijungė iš aktyvių veikėjų eilų. Buvo jau ne vienas, bet šimtai, kurie turėjo palikti savo ūkus, nes buvo nepatikimi gyventi toje pasienio zonoje. Lenkiškos organizacijos pradėjo dygti, kaip grybai po lietaus.

Taip atsiranda Związek Osadników, Obozniki, Strzelcy, Krakusy, Harcerzy, Kolo Rezerwistów, Przysposobienie Wojskowe, Kolo Rólnicze, Kolo Gospodyn Wiejskich, Kolo Młodzieży Wiejskiej, Kolo Młodzieży Miejskiej, Kolo Młodzieży Polskiej ir kt. Kiek buvo galima išvengti, lietuviai nesirašė į tas draugijas. Kiti išstojo verčiami didelių bausmių, dar kitus, mažiau susipratusius, lenkai ir be jų žinios prirašydavo ir taip "didino" lenkų skaičių Vilniaus krašte. Negana to, kad lenkai lietuvius laužė kultūriniai ir medžiaginiai, bet pradėjo su jais kovoti ir dvasiniai. Gražūs lietuviški pavadinimai lieka visai iškreipti, gražios lietuviškos pavardės subiauriamos be jokios gėdos ir žmoniškumo, vien tik pajuokai. Čia paduodu bent porą pavyzdžių.

Švenčionių apskrityje miestelį VYDŽIAI perkrikštijo į Przyjazn. Lydos apskrt. Rodūnės valsč. kaimą Piliakalnis pavadino Horodyszczce, Nemenčinio apylinkėje esantį kaimą Pajuodupė išvertė į Pajodupa, arba štai kaip tapo suniekintos lietuviškos pavardės. Iš Galatiltis padarytas

J. V. Valickas

Golotylec, Oželis - Ožel, Gaidys - Gojdz, Pirštelis - Pirstel, Žvirblis - Zvirbel, Batutis - Batuc ir tt.

Lietuviai, kurių pavardes lenkai suniekino, protestavo valsčiuose, apskrityse ir aukščiausiose valdžios instancijose, deju, nieko nelaimėta. Lenkai tik vieną težinojo, kad okupuotame Vilniaus krašte būtų kuo skubiausiai išrauti ir sunaikinti visi lietuviai ir jų pėdsakai panaikinti, nesiskaitant su priemonėmis, kad paskui pasauliui parodžius - štai žiūrėkite, Vilniaus Kraštas amžiais buvo ir yra nedaloma Lenkijos dalis, kad Vilniaus krašte ne tik lietuvių, bet net nieko lietuviško nebuvo ir nėra, kad čia visą laiką gyvenoir gyvena tik lenkai.

1927m. Vilniaus Krašto lietuviai buvo pačiame aukščiausiam laipsnyje organizuoti. Vilniaus ir Švenčionių Ryto Mokslo Draugijos turėjo išsteigusios krašte apie 200 lietuviškų mokyklų! Bet dar tais pačiais metais apie trečdalią tų mokyklų lenkai uždarė! O jau 1937 metais, lyg pajuokai, paliko tik viena "Ryto" mokykla Varenos valsč. Dainavos kaime...

Vilniuje leidžiamas lietuvių laikraštis "Vilniaus Rytus" 1930 metais paskelbė, kad Šv. Kazimiero Draugija turėjo 100 skyrių su virš penkiolika tūkstančių narių ir Lietuvių Kultūros Švietimo Draugija turėjo kelis šimtus narių. Juokinga ir naviu... o lenkai vis nerasdavo lietuvių Vilniaus krašte. Betgi lietuviais buvo prikimšti visi kalėjimai, kurių toli ieškoti nereikėjo - jie buvo visame Vilniaus krašte!

1930 metais lenkai vykdė gyventojų surašymą. Lenkų "statistika" randa... lenkų - 20.000.000, ukrainiečių - 5.400.000, gudų - 1.000.000, vokiečių - 1.250.000, žydų - 2.300.000 ir visų kitų - 550.000.

Taigi, išviso lietuvių, rusų net nepaminai! Tartum jų nebūta! O vis dėlto Vilniaus Krašte veikė virš 200 lietuviškų mokyklų! 370 Šv. Kazimiero Draugijos skyrių, kelio liko "Kultūros" skyrių, 57 Lietuvių ūkio Draugijos bei rateliai. Šie skaičiai patys už save kalba.

Betgi išidemetina: jau pa-

IMMEDIATE OPENING
ENGINEER
PROJECT
ENGINEER

International Engineering Construction Firm offers excellent opportunity for Project Engineer, capable of co-ordinating Engineering, Purchasing and Construction activities in multimillion dollar industrial projects. Graduate Civil, Mechanical or Electrical Engineer of accredited school. Minimum of 3 years field construction experience, plus 3 to 5 years of project engineering. Familiar with CPM scheduling techniques. Send resume and salary requirements in confidence to:
Manager, Employee Relations

THE WELLMAN
ENGINEERING CO.
113 ST. CLAIR AVE., N. E.
CLEVELAND 14, OHIO

Čių lenkų duomenimis virš trečdalis gyventojų buvo ne lenkai. Bet šitie suklastoti skaičiai nerodo tiesos. Būtų žymiai arčiau tikrovės, atsimenant lenkų vartotus surašinėjimo metu metodus, teigti, kad pusė visų Lenkijos gyventojų buvo ne lenkai.

Aš turiu davinį, kad kai kuriose vietovėse surašinėtojai net visai neklaušė surašinėjamųjų tautybės... Jie sąrašė, aišku, užrašyti lenkais... Buvo ir tokių atsitikimų, kur kaimiečiai bijodami

galimų represijų, užsirašydavo lenkais...

Surašymui instrukcijos štai kokios buvo: jeigu tėvas lietuvis, o motina lenkė ir reikalauja, kad vaikai būtų užrašomi lenkais - užrašyti lenkais. Jeigu tėvas lenkas, o motina lietuvi - užrašyti lenkais, nes, esą, tėvas perdavė šeimai savo lenkišką pavardę. Todėl, nelenkų galėjo būti tiek, kiek ir lenkų ir vienam lenkui teko vienas nelenkas. Tai tokia buvo Lenkija.

BUS DAUGIAU

Čikagoje - PARAMOS krautuvės naujų patalpų atidarymas ir pašventinimas, dalyvaujant spaudos atstovams. Namai ir moderniai įrengta krautuvė kainavo apie \$ 200.000. Tai moderniausia Čikagoje lietuvių krautuvė. Foto: V. Noreikos

EXCELLENT OPENING
FOR
Electrical Engineer

International Engineering Contracting firm offers excellent opportunity in Electrical Design Department of heavy machine builder and prime construction contractors. Graduate E E of accredited school. Professional Registration desired. Experience in application of all types AC and DC motors, brakes, and controls. Also experienced in power distribution, electrical design, and installation drawings. This responsible technical position requires experience in heavy steel mill machinery, and large bulk material handling systems. Send resume and salary requirements in confidence to:

Manager, Employee Relations

THE WELLMAN
ENGINEERING CO.
113 ST. CLAIR AVE., N. E.
CLEVELAND 14, OHIO

William P. Laux Music
Studio

ALL INSTRUMENTS TAUGHT
4416 N. Melvina
KI 5 -3015

TOOL AND
DIE MAKERS

A-1 MEN ONLY
EXPERIENCED IN TOOL
AND DIE SHOP WORK
1ST AND 2ND SHIFT

LAYSTROM MFG,
8900 W. PALMER ST.
Apply after 8:30 A.M.

TINKAMI RŪBAI DUODA
GERĄ SAVIJAUTĄ

D Ė M Ė S I O !
Rudens ir žiemos sezonui

Pas mus yra vyrai pasaulis! Mes galime Jus aprenkti nuo galvos iki kojų. Pas mus rasite puikiausią pasirinkimą geriausių gaminių, kaip tai BOTANY 500 kosciukai ir palčiai, Manhattan marškiniai, Lee ir Disney skrybėlės. VISKAS vienoje krautuvėje! Krautuvė atdara kasdien ir sekmdienimis nuo 10 iki 4 v.p-p-

H. SEIGAN

VYRIŠKŲ RŪBŲ IR BATŲ KRAUTUVĖ.

4630-32 S. Ashland Av., Chicago 9, Ill. Telef: YA 7-1272

Čia gausite geras prekes pigesne kaina ir ilgesniam išsimokėjimui be nuosimčių!

Mandagus patarnavimas lietuvių kalboje.

Įvardžiausia duona - bulkutė, sausainiai - tortai.

BRUNO KEPYKLOJE

KEPA

LIETUVISKĄ DUONĄ

Kas Valgo Bruno Duona
Visad Zydi Kaip Aguone!

Sav. BRUNO MACIANSKIS

3339 So. Lituania Ave
Tel- CL 4-6376

Laidotuvių Direktorai

MAZEIKA & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE.

TRYS MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS

MAŠINOMS VIETA

REpublic 7-8600

REpublic 7-8601

LIETUVIS IŽENGLIA LENKIJOS SOSTAN

LIETUVIS KAZIMIERAS TAMPA ŠVENTUOJU, O LENKĖS JADVYGOS IR PO ŠIAI DIENAI NEJSILEIDŽIA DANGUS

IŠTRAUKOS IŠ PROF. DR. VANDOS DAUGIRDAITĖS-SRUOGIENĖS KNYGOS, PAVADINTOS "LIETUVOS ISTORIJA. LIETUVA AMŽIŲ SUKURĖ"

3-oji tąsa

Susirūpinta katedros/Vilniuje/ir septynių pirmųjų parapijų bažnyčių statyba.

Pakrikštijęs Lietuva, Jogaila gavo iš popiežiaus palaiminimą.

Norėdamas patraukti žmones į krikščionybę, Jogaila davė 1387m. laisvių Lietuvos bajorams katalikams. Pakrikštijęms arba norintiems krikštijęms duota svarbių privilegijų: pripažinta visiška žemės nuosavybės teisė, duota pagreitintas teismas, leista bajorų dukterims ir giminaitėms tuoktis neatsiklausus savo kunigaikščio, kaip seniau būdavo reikalaujama; naujai pakrikštijusių žmonių gavo teisę vyro turtui; bajorai atleisti nuo eilės pareigų kunigaikščiams, išskiriant karo prievolę ir kunigaikščių pilių statybą.

Buvo draudžiama katalikams vesti stačiatikes arba stačiatikams tekėti už kataliko. Jeigu, nepaisant draudimo, kuris lietuviams katalikams vestų rusų ar rusas lietuvę, tai rusas vyras ar rusė žmona turės priverstinai priimti lotyniškąją krikštą, sunkios "kūno bausmės" verčiami. Tam rasta ir pasiteisinimas: "Nes jeigu", byloja dokumentas, "senovės laikais Dievui leidus blogieji galėjo versti geruosius daryti bloga, juo labiau dabar, Dievo valiai pildantis, gerieji gali ir turi lenkti anuos į gerą."

1387m. privilegija išskėlė lietuviams, priėmusius katali-

kų tikėjimą /stačiatikiams buvo paliktos senos pareigos/. Iš bajorų atimtos pareigos pradėjo savo našta slėgti valstiečius. Tuo būdu paruoštas kelias iš vakarų atslenkančiai baudžiavai: kada Vakarų Europoje, kapitalistinei santvarkai besikuriant, augo miestai ir baudžiavos nyko, žmonės darėsi laisvais žemdirbiais, vokiečių kolonistai, traukdami į rytus, nešėsi su savimi tą valstiečiams sunkią santvarką. Pavergę senus gyventojus, jie įvedė baudžiavą Prūsijoje, vokiečių pavyzdžiu ją priėmė vengrai, paskui lenkai. Mūsų valdovai, reikalingi bajorų atramos, vykdė pastarųjų reikalavimus: suteikti jiems didesnės laisvės Lenkijos ir Prūsijos pavyzdžiu.

Unija su lenkais davė Lietuvos bajorams lenkų bajorų teises ir sustiprino jų būklę. Bet ne visa kas buvo perimta iš lenkų: karo prievolės reikalavimai Lietuvos bajorai negavo turį palengvinimų, kuriuos turėjo lenkai. Šito išmintingo žygio vaisiai greit paaštrėjo: kai lenkai turėjo sauvaliaujančius bajorus ir didelę, bet blogai sutvarkytą kariuomenę, į kurią buvo varomi baudžiavūninkai, ūkininkai ir amatininkai, Lietuva išlaikė savo seną, sąmoningą, miklią, prityrusią ir visad pasirusiųjų žygiui kariuomenę.

Susitvarkę reikalus Lietuvoje, Jogaila išvyko į Lenkiją. 1387m. vidurvasaryje jis

Ištraukas parinko: **Kostas Naujalis**

Jau Krokuvėje. Nemaža turėjo čia varo, aptraudydama priešus. Bet pamažu jie aprimo. Už kelusio mištą Mazovijos kunigaikščio Ziemovito-varžovo dėl Jadvygos rankos-jis išleido savo jauniausiąją seserį Aleksandrą, davęs jai turtingą krautį, o jos vyrui-žemųjų valdyti Lenkijoje.

Lietuvoje savo vietose tebesėdėjo visi sričių valdytojai. Jogailos vietininkas Skirgaila laikė Vilnių ir Vytauto tėviškę Trakus. Jisai gavo dar Polocką, nugakėjęs brolių, kunigaikštį Andrių, kuris 7 metus išbuvo kalėjime

JOGAILOS MIRTIS

Žygimanto ir Švitrigailos kovų metu, 1434m. birželio 1d. baigė savo ilgą gyvenimą Jogaila /apie 85m., o gal net arti 90m. amžiaus/.

Būdamas Galicijoje, netoli Lvivo, "...nekreipdamas dėmesio... į aštrų šaltį ir nesisaugodamas peršalimo, penktadienį po šv. Vaitiekaus, pagal savo pamėgimą ir viso gyvenimo įpratimą, kuri turėjo dar iš pagonystės laiku, nuėjo į mišką pasiklausti lakštūnų giesmės; užtrukęs ten iki vėlyvos nakties ir stipriai persišaldęs, ypač kadamžius jau jo kūną atvesinęs ir kad jis buvo nepakankamai šiltai apsiirengęs... tuo jau emė netekti jėgų ir netrukus mirė.

Tai buvo Grudenko miestely, kurio bažnyčioje palikta Jogailos širdis dar tebebuvo prieš 50m..

"Karaliaus palaikai, sudėti į medinį smala bei sakais aplietą, karališkais ženklais papuoštą karstą, gabenami laidoti į Krokuvę... kur jų pasitiktį pirmoji išėjo karalienė Sofija su dviem sūnumis Vladislavu ir Kazimieru ir,

tikintųjų, pavojuje -lotynišką kiejį-krikščioniškąjį Vakarai jai jokios pagalbos nesuteikė, išskyrus Venecijos laivyną, kuris dėl nepalankių vėjų ingi į pagalbą nenuvyko.

1386m. ypatingai daug davė progos lenkų istorikams prirašyti savose istorijose, nes iš to išvyko daug naujos turėjo ne vien katalikybė, bet ypač tada dar maža Lenkija.

Tikrenybėje, -tada Didžiojoje Lietuvos Kunigaikštijoje pagonių buvo užsilikę labai neįžymūs skaičiai -beveik visai Lietuvos gyventojai jai senai buvo priėmę krikščioniškąją pravoslavų religiją. Juk seniausios bažnyčios Vilniuje ir Gardine priklausė pravoslavams.

Krikšto priedangoje buvo įvykdyta ne kas kita, o tik katalikiškos Bažnyčios Lietuvos intronizacija.

Kodėl šie faktai mūsų istorikų praleidžiami?

gausioms bei nuoširdžioms ašaroms juos aplaisčius, sūnūs darmažyčius pakėlė prie gedulingo vežimo, ant kurio išsėjos mirtingieji karaliaus palaikai. Jų verkimai ir raudojimai tėvo netekus iki ašarų jaudino... birželio 18d. kai suvažiavo visi pralotai, karalystės ponai ir dignitarai, įvyko iškilmingos karaliaus Vladislavo laidotuvės. Krokuvos katedros bažnyčioje gedulingas mišias giedojo Gniezno arkivyskupas Jasztziebiec, ir lygiai iškiliose, kaip ir gaudžiose apeigose prie pašarvoto karaliaus dalyvavo visi vyskupai... abu karaliai, ponai ir riteriai Bus daugiau

---

SEASONS GREETINGS TO ALL OUR FRIENDS & CUSTOMERS

From

Pioneer Atlas Liquor

Div. of McKesson Robbins, Inc. 4625 W. MAYPOLE AU 7-6100

NAMŲ RUOŠOS DARBAS - \$ 13 į dieną!

Be to dar daug ekstra gerybių. Čia idealus darbas tinkamai moteriškai. 2 ar 3 dienas Naujas namas, visi įrengimai modernūs. Maloni atmosfera. Gera transportacija. Pastovu.

Farp CICERO IR DAMEN

EKSTRA: APMOKOMOS ATOSTOGOS, Social security, Blue Cross Piniginiai bonusai.

REIKALAVIMAI: 20 iki 45 metų. Intelligentiška, patikima, privalo turėti geras rekomendacijas. TELEFONUOTI: Mrs. CHRISTEL - MO 6-0741 arba rašyti - 2003 W. Chicago CHICAGO 22, ILL

FOR SALE

Complete Hotpoint cooking Ovens, used battery incl. 2 ea Ranges, broilers. GOOD COND. Commercial heavy duty. CALL

MEDINAH COUNTRY CLUB NA 5-9200

Pagoniškos Lietuvos apkrikštinimas

Rašo: K. m. J. ŠARŪNAS

Visai neturint jokio noro pažeminti mokslininkus, politikus, rašytojus ir ypač istorikus, bet kartais susidaro įsibūdis, - jei apie tą dalyką būtų prirašyta mažiau - apie jį turėtume daug geresnį supratimą.

Dėl mums gerai žinomų iš-
 *****
 PRAMOGŲ RENGĖJAI ...

- Atkelta iš 2 pusl. -

šus organizacijų ir teatrų vadovybėms, kurios žinos, kas koki laikraštį atstovauja ir ką reikia pakviesti, norint, kad tame laikraštyje būtų apie ruošiamąjį parengimą parašyta. Nepagėdaujant, kad, pav. "X" laikraštis apie parengimą rašytų, galima to laikraščio atstovo nekviesti, o norint, kad, pagal sąrašą, visuos laikraščiuos būtų parašyta, galima visus tu laikraščių atstovus pakviesti į parengimo parodomąjį ruošimą /repeticiją/ ar žodinių paimformavimą; po to, teikiant jiems neapmokamus pakvietimus į patį parengimą; po ko jie jau ir įvertinimus-rencenzijas galėtų parašyti.

Pramogų rengėjams ne pavieniai žurnalistai, kaip asmenys, reikalingi, bet kaip laikraščių atstovai. Todėl šia kryptimi ir privaltų eiti mūsų laikraštinių persitvarkymas, jeigu jie nori sąžiningai talkininkauti organizacijų vadovybėms, parengimų-pramogų organizatoriams, laikraščių redakcijoms ir eo ipso plačiau visuomenei.

Tokiu būdu, laikraščių redakcijos apsigintų nuo strapienių multiplikuojujų, kenksmingų skaitančiai visuomenei; į vieną redakciją nesušoktų net kelių autorių straipsniai apie tą patį įvykį, kas apsunkina ir redakcijos ir bendradarbius; o organizacijų vadovybės žinotų, kas kurį laikraštį atstovauja ir kas už tai yra atsakingas.

O kol patys laikraštinių kai nesurikiuos bendros tvarkos ir Tėvynės labai, tad organizacijų vadovybės su jais nesiskaitys - netvarkingas elementas ir toliau pasilikis savo vietoje, įsivaizduojama garbe užspringęs.

skaičiavimų ir reikiamos Lietuvos "simpatijos" lenkų istorikai yra labai daug prirašę apie Lietuvą, ypač apkrikštinimą, iš ko daugumoje mūsų istorikai semiasi žinias.

Gal čia ir glūdi visa nelaimė?

Propaganda nėra paskutiniųjų laikų išradimas. Ištiesos tautos Vakaruose iki šių dienų pasiliko katalikiškosios propagandos įtakoje, kuri per ilgus amžius formavo pažiūras. Beveik kiekvienas, neabejotinos inteligencijos, europietis, jeigu jam bus pasiūlyta trim žodžiais suformuluoti Europos istoriją, atsakys: Roma - Viduramžiai - agimimas /renesansas/. Jo galvon visai nėra idėtas supratimas apie 1.000 metinę Bizantinę ciesaorystę. Tikrumoje gi Bizantija buvo ilgaamžis Europos kultūrai šaltinis ir net tada, kai jos vakarinė dalis skendo taip vadinamoje viduramžių tamsumoje. Įvyko net taip, kad ginče su pravoslavija, lotyniškoji propaganda pasistengė ne tik tai, kad būtų užmiršta istorinė rolė Bizantijos, bet ir visai išbraukta iš bet kokių prisiminimų.

Ką reiškia "bizantiškas", atrodo, tik labai miglotai visi tešino. Ir tikriausiai ne visi žino, kad anais laikais šioji sąvoka turėjo ir kitą -identišką reikšmę, kaip nacionalizmo laikotarpyje šūkiui, sukeliantieji prieš kitas tautas neapykantą. Kas blogo buvo pas bizantiškus, sakydavo - tai bizantiška - rytietiška. Jei toki pat blogybė pasitaikydavo Vakaruose, ji nuolatiniu epitetu neturėjo ir buvo skaitoma, kad tai tik...atsitiktinis, laikinas dalykas. Nors, kaip Rytuose, taip ir Vakaruose, tada s k i r t u m o nebuvo: žudė vienodai, išlupinėjo akis ir ten ir čia. Barbariškumo reiškiniai visur buvo analogiški.

Bet Vakarų propagandos dėka, mes turime visiškai klaidingą vaizdą apie bizantiškos kultūros esmę. Tos neapykantos bizantiškai kultūrai reiškinį pilna Europa. Pavyzdžiui, jei kam teko būti Italijoje ir Salerno mieste apžiūrinėti bizantinio meno likučius, tas aiškiai matė už-

tepliotus ar visai sunaikintus bizantiškus įrašus, vien tik dėl to, kad jie nebuvo lotyniški... Vakarams sunku būtų išsiginti, kad tai ne tipiškas "bizantiškas-rytietiškas" elgesys.

Panašiai atsitiko ir Lietuvoje, kur iš "didelės" melės mūsų protėvius lenkai, net kartais ir ne dvasiški, "apkrikštino", o pagoniškasias šventoves ir pastatus, kur gyveno vaidilos ir vaidilutės, taip greit sunaikino, kad joks istorikas nebegali surasti net mažiausio pnelio, kaip jie atrodė.

Visas negeroves: kryžiuočių karus ir, pagaliau, visus kitus karus, religinius persekiojimus bei šv. Inkvizicijos procedūrą, jei tas nebūtų vykę Vakaruose, nėra abejonės, - viskas būtų mums propagandos pristatyta, kaip tipingai "bizantiška-rytietiška"...

Teritorinis padalinimo rubežius, kiek tai liečia Vakarų ir Rytų /Bizantiškos/kultūras, turėjo pavadinimą "krikščionybės siena". Tikrumoje gi toji siena nebuvo ant krikščionybės rubežiaus, bet ant katalikiškos Bažnyčios rubežiaus.

1242m. didžiausios kautynės prie Peipus ežero buvo vykdomos kašvųjų ordino ne prieš pagonis, bet prieš Aleksandrą Nevskį, kurį rytinės Bažnyčios vėliau paskelbė šventuoju.

Kai krikščioniškosios tūkstantmetinės Bizantijos valstybės sostinė Konstantinopolis 1453m. gegužės 29d. atsidūrė rimčiausiame turkų, ne-

STABDŽIŲ TAISYMAS BRAKES RELINED

Nuo '50 iki '58 metų mašinoms kainuoja:

CHEV. FORD, PLYM.	\$14.95
DODGE, PONTIAC, OLDS, STUD, RAMBLER, BUICK	\$15.95
MERCURY, THUNDERB, HUDSON	\$16.95
CHRYSL. De SOTO, PACKARD	\$18.95
LINCOLN, ROADMASTER, CADILLAC	\$19.95

Žemoms kainoms ir čia neišvardintoms mašinoms. Pilaas hidraulinė stabdžių sistemos taisymas (cilindrai, vamzdžiai, oro šalinimas ir kt.). Taip pat tepimas, alyvos keitimas, smulkūs mechaniški pataisymai, lyginimas ir dažymas.

Nauja dirbtuvė su moderniaisiais įrengimais.

Naudokitės mūsų žemomis kainomis, garantuotai ir sąžiningu darbu.

ČESAS AUTO REBUILDERS
 2423 West 59th Street Chicago 29, Illinois
 GRowehill 6-7777

PIRKITE NAUJOJE-MODERNOJOJE MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVE

2534 West 69th Street ..... Telef. RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mazeika

BARNETT FRANC-KONIJAKAS.....5th.\$	4.98
GERMAN BRENDRY.....5th.\$	3.98
CANADIAN WHISKEY.....5th.\$	3.98
VODKA pilna kvorta.....	3.59
KRON BRANNVIN AQUAVIT /švediška/	3.98
COCTA ILS MANHATTAN OR MARTINI.....	2.98
LIBEFRAUMILCH vokiškas vynas.....	89
NAPOLION FRENCH BRANDY.....5th\$	3.35
RIGGADONNA ITAL-VERMOUTH 30ons..	1.15
BORDEAUX franc.vynas.....5th\$	.98

GHIANI, Import. Vynas ..... 98¢

IMPORTED POLISH ASSORT. WINE... Fifth \$1.89

Didelis pasirinkimas importuotų šokoladų, špinatų, sėlenių, įvairių sūkių ir žuvų gaminių.

KAINOS - ŽEMOS! KVIETIAMŲ PATIKINTU!

PARAMA

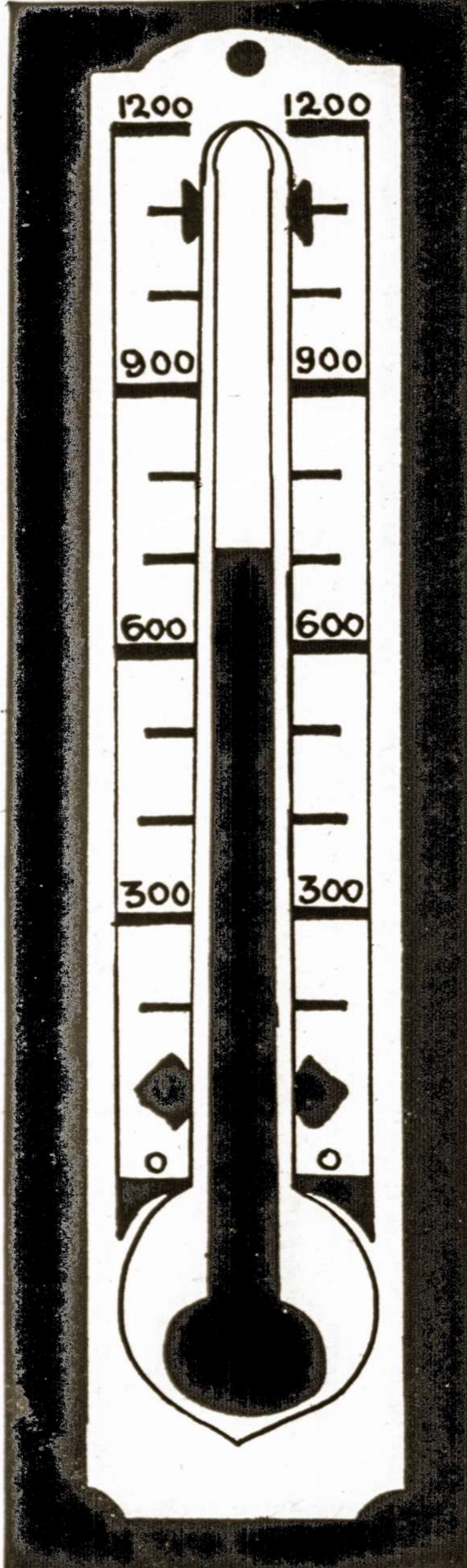

Laisvoji Lietuva

911 West 32 St.
CHICAGO 8, ILL.
Telef: FR 6-5416

Kas ir kur?

kimui. Panašios rūšies "filmas", aišku, niekas negali uždrausti turėti, kaip savo asmeninį turtą ir atminimą, bet neleistina jas demontuoti visuomenei. Jaunimas susidaro balsų išpūdį apie nepriklausomos Lietuvos gyvenimą.

- Vasario 2d. NIJOLĖ ŽIŪKUTĖ ištėkėjo už aviacijos kapitono ROMANO BILIŪNO. Jungtvių puota, kurioje dalyvavo labai daug svečių, įvyko B. Pakšto svėtainėje. Naujai ir gražiai lietuviškai šeimai mes linkime saulėto gyvenimo!

Vasario 23d. Šv. Pan. Marijos Gim. bažnyčioje - 2700 West 69 St. įvyksta jungtvių NIJOLĖS RADVILAITĖS su ANTANU MACKEVIČIUM. Vestuvinė puota bus Pleasure Lakes 108 St ir Robert Rd. Palos Hill, ILL.

ATSIŪSTA PAMINĖTI "MŪSŲ SPARNAI" periodinis lietuvių protestantų žurnalas. Redaktorius - Kun. Pov. Dilys. 1942 No. Spaulding Ave, Chicago 47, ILL.

LITUANUS, Tomas VIII. Nr 3. Redaguoja - A. Micevičius. Adresas - P.O. Box 9318, Chicago 90, ILL. Kaina prenumeros metams - \$ 2.

VILTIS, Folkloro žurnalas anglų kalba. Redaguojamas V. F. Belisjaus. Adresas - P.O. Box 1226, Denver 1, Colo. Metinė prenumerata \$ 3.

NUSIŽENGIMŲ IŠVENGIMAS, tėvams ir vaikams žinotini nuostatai. Spaudai parengė Pranas P. Šūlas. Pabaltijo Advokatų - Teisininkų Lygos leid. Kaina nepažymėta.

SENIOR CITIZENS NEWS Vašingtone leidžiamas namų savininkų žurnalas. Pažymėti, kad Brighton Park liet. namų savininkų draugija yra šios bendrinės organizacijos narys.

PATS LAIKAS ATNAUJINTI LAISVOSIOS LIETUVOS PRENUMERATA! Atsiųskite adresą pažįstamųjų - LL siuntinėsi-me susipažinimui nemokamai 3 mėnesius!

Kviečiame mūsų bičiulius nepamiršti ir šalčiams užėjus šio termometro ir sava auka prisidėti prie naujo raidyno išigijimo! Sekarčiame numeryje jau galėsime parodyti nupirktosios mašinos darbo rezultatus - kai kurie straipsniai jau bus surinkti nauja mašina.

Mūsų nepamiršo ir aukojo: 1. Alg. A. Regis.....\$10 2. S. Juškus.....\$ 5 3. J. Barkus.....\$ 5 4. Pr. Baltūnis.....\$ 5 5. St. Baniulis.....\$ 3 6. Pr. Pračkys.....\$ 3 7. Alg. Gustaitis.....\$ 2 8. P. Lalas.....\$ 1

Viso - \$ 34 Iki šiai dienai suaukota viso - \$ 708.00. Visiems mūsų talkos dalyviams - aukotojams širdingas ačiū! Pereitame numeryje spausdinto straipsnio "Ekranas, scena ir Tautos Sventės" antgalvė turi nemalonią korektūros klaidą: turėjo būti "EKRAMAS, SCENA IR TAUTOS ŠVENTOVĖS". Redakcija atsiprašo autorį A. GIEDRAITĮ ir skaitytojus.

- Pedagoginis Lituanistikos Institutas Čikagoje, 8/m vasario 16d./šeštadienį/7v.v. rengia MIKALOJAUS DAUKŠOS, pirmojo Didžiosios Lietuvos rašytojo, 350 metų sukaktį minint, ATMINIMĄ, kuris įvyks Jaunimo Centre. Programą atlieka Instituto studentai. VISUS, kurie brangina lietuvių tautos asmenybes, jos raštiją, tą patį stipriausiąjį Lietuvos laisvės ginklą, šį atminimą atsilankyti kviečia PEDAGOG. LIT. INSTITUTAS

- NEVERTI RODYTI FILMAI Tokią nuomonę susidaro lietuvių pamatę rodomas Dan Kuraičio "filmus" iš Lietuvos. Ypač blogai parodoma iš nepriklausomybės laikų, tarsi būtų filmuota Lietuvos pajū

Los Angeles Kultūros Klube rašytojas JURGIS GLIAUDA plašina knygas KNYGOS PLATINIMO VAJAUS METU. Foto: L. Briedis

Metinė Auka Lietuvos Laisvinimui

Giliai atjausdamas skaudžią Lietuvos padėtį, griežtai stovėdamas už jos išlaisvinimą ir, atnaujindamas savo ryžtą aktyviai dalyvauti išlaisvinimo pastangose, deduoši prie to ir savo auka. Neturėdamas galimybių dalyvauti LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTĖS minėjime, savo auką

\$ .....siunšiu tiesiai į Amerikos Lietuvių Tarybos centrą - LITHUANIAN AMERICAN COUNCIL, Inc 6818 So Western Ave CHICAGO 36, ILL

Vardas, pavardė ..... Adresas: .....

VASARIO 16d. MINĖJIMAS, RENGIAMAS LAT Čikagos sk. įvyksta Vasario 17d. 2 v.p.p. Marijos Aukš. Mok. salėje. Mūsų tautinė pareiga - visiems dalyvauti!

Nuo tuščių lagaminų iki \$ 200.000

IR TAU NEREIKĖS VARGTI FABRIKĖ, JEI MYLĖSI ŽMONES! 5.875 DOLERIAI LIETUVYBĖS REIKALAMS. JURGIS JANUŠAITIS ATSKLEIDŽIA BIZNIO PASISEKIMO PASIAPTIS

mu, turtingumu ir prašmatnumu. Čia juk tikrai visko yra. Bet PARAMOS pasižiūrėti verta lietuviams atvažiuoti kad ir iš toliau. Pirmučiausia - pasigerėti paties namo išorine išvaizda. Ryškiai išsiskiria iš kitų. Ir viena siena turi lietuviškus motyvus. "Tai trečioji lietuviška gėlė Marquette Parke" - pasakė kas tai iš dalyvių. Pirmoji gėlė, - žinoma, garsioji parapijos bažnyčia; antroji - Dariaus ir Girėno paminklas, o dabar - lietuviškos PARAMOS pastatas.

Antra priežastis, kodėl patartina tą prekybos įmonę /PARAMA/ nors kartą kad ir iš toliau aplankyti, yra grynai pedagoginė. Pamatyti ką gali beveik pusplikiš iš Europos atvykęs lietuvis čia padaryti! Ne kur nors atsilikusiam Azijos ar Afrikos krašte, bet Amerikoje - pasaulinės prekybos ir pramonės prašmatnumo centre - Čikagoje. Ateikite patys, ateikite su šeimomis, vaikais ir vaikiaičiais. Tegu kyla entuziazmas ir pasididžiavimas lietuviškąją kūryba. Ir, žinoma, ta proga pamėginkite apsipirkti. Sako, kad maistas ir vietinis ir importuotas. Gerimai taip pat ir vietiniai ir iš Europos bei kitų kraštų. Ir kainos normalios. Patarnavimas - lūkusinis. Pardavėjos visos baltos, kaip angelukai... Atleiskite, - nukrypau visai į propagandinį toną. Bet tai ne už pinigus. Ir ne už tą "skačiuoką" /taip lietuviškai meilybiniai vadina "Scotch"/, kurs ten, per tą pobuvį, keletą valandų gaivino mūsų suvargu-

Rašo: Julius Šakelė

šias sielas ir, žinoma, kūnus. Taip rašau tik dar kartą perskaitęs savo užrašus - ištraukas iš Jurgio Janušaitio prkalbos, pasakytos tame pobuvyje. O jis - auksaburnis - kalba puikiai. Ir kalba svarbiais reikalais. Papasakojo kaip prieš 14 metų su kiuurais lagaminais atvyko Amerikon ir keletą metų bastėsi ir vargo "šapose". Ir kaip va "nusileido" į 200.000 dolerių prekybą. Viso to čia visvien neišpasakosi. Pabrėžiu tik du Janušaitio išskeltus principus. Pirmučiausia reikia mokėti arba išmokti p r e k y b o s meną. "Svainis mane pabučiavo ir sako: Jurgi, gana tau vargti po "šapas". Perimk mano krautuvi ir kokykis prekiauti, - pasakoja "anušaitis apie savo prekybos "mokslų" pradžia Amerikoje. Svainis Ivanuskas ne tik perleido krautuvi, bet ir dar pamokė, kaip reikia Amerikoje prekiauti. Vėliau Jurgis išsigija ir kitą krautuvi ir bendrininką Jurgį Mažeiką. Prekiavo ir "mokėsi" ne "kalidžiuje", bet už krautuvi stalo sunkiai dirbdami ir tarnaudami žmonėms. Ir čia Janušaitis nurodo biznio ir pasisekimo paslaptis: - Mylėk žmones labiau nei pats save ir tarnauk jiems, tik tada tau seksis, tik tada tau nebereikės vargti ir bastytis po fabrikus. - Rūpinkis bizniu ir dieną ir naktį. Niekada neužmiršk niekada nenustok. Biznis, kaip grakščioji gėlytė - laiku nepalaisyti - nuvys - nužūti ir niekada nebeatgaivinsi. Abu trentiniai: Jurgis Janušaitis ir Jurgis Mažeika. Jie parodė spaudos žmonėms, savo giminėms ir bičiuliams, kokią prekybos įmonę jie išteigė ir kokius tos prekybos rūmus jie dabar pastatė Čikagoje, Marquette Park - 2534 West 69 St.

Tai įvyko sausio 27d. Žinoma, kad lietuvių steigia prekybos įmones ir sekmingai prekiauja, tai, ačiū Dievui, nebėra didelė naujiena. Bet šitos įmonės išteigimas ir jos išteigėjai susilaukė pelnyto spaudos ir visuomenės dėmesio. Jie savo įmonę pava-

dino PARAMA. Vardas pažįstamas iš Kauno. Vardas garbingas ir simboliškas. Bet nebevienu į suklaidino. Net ir spaudoje kai kur buvo pasakyta, kad išteigta PARAMA - maisto ir gėrimų "krautuvi". Tai, žinoma, klaida. Šitos PARAMOS negalima lyginti nei su Kauno "Parama", nei su i-prastomis Amerikoje maisto krautuviomis. Tai tokio apimtės maisto prekybos įmonė, kokių vis daugiau steigiasi JAV-bių didesniuose miestuose. Tik gal kiek mažesnio masto, bet už tai naujoviškesnė. Visi naujai išrasti tos srities įrengimai ir įtaisymai. Ir viskas tik žiba, tviska, kaip toje pasakoje. Įmonės pastatymas ir įrengimas kainavęs apie 200.000 dolerių.

Suprantama, kad Amerikoje sunku nustebinti išradingu - Taip mudu su Jurgiu Mažeika ir su mūsų žmonėmis ir šeimomis išugdėm tą mūsų milimą gelele PARAMA. Ir toliau mes ugdysimės. Mes stengsimės, kad ji džiugintų ne tik mus, ne tik mūsų kiljentes, bet ir visus lietuvius. Iki šiol, per paskutinius 6 metus mes neatsitūmėme nė vieno, kas prašė pagalbos lietuviškiems reikalams. Per tą laiką jau paaukavome \$ 5.875. "ei tik mūsų gėlytė gerai augt, tai ir toliau mūsų dury bus lietuvių bė reikalams atviros. Visi gi esame lietuvių, - baigė Jurgis Janušaitis.

GRADUATE NURSES WANTED

Who would like to work with the Physically Handicapped. This is a challenging opportunity, offering generous salary. Openings - Supervisory and Staff Unique chance to work with a Nationally Recognized Organization. Excellent Working Conditions. Crocheted Mountain Rehabilitation Center in the heart of the Monadnock Vacation Region in Southern New Hampshire. Write: Dept. LLL MISS MARY RUTH PIPER Crocheted Mountain Foundation GREENFIELD, NEW HAMPSHIRE

"PARAMOS" KRAUTUVĖS ATIDARYMAS IR PAŠVENTINIMAS. Nuotraukoje savininkai J. Janušaitis ir J. Mažeika su šeimomis, archt. inž. J. Stankus su ponis, kontraktorai J. Mockaitis, T. Mitkus su poniomis, Pleiry, laikraščių atstovai ir svečiai. Foto: V. Juknevičiaus

LAS Čikagos 2-ojo Dr. Vidūno vardo skyriaus rengiamas

KAUKIŲ BALIUS

įvyks VASARIO 9d./šeštadienį/7v.v. Balio PAKŠTO SVĖTAINĖS. Gros B. Pakšto orkestras. Veiks užkandžių ir gėrimų bufetai. Geriausios kaukės bus premijuotos!

KVIEČIAMI VISI atsilankyti ir linksmi praleisti laiką! Įėjimas - \$2.50

Quartz Crystal Engineers & Technicians

Expanding company has openings for qualified men in new engineering and development laboratory. Challenging opportunities to make important contributions to the advancement of the art in oscillator and filter crystals. If you are currently employed, if you are interested, write:

HOWARD DILLON, Chief Engineer All information held confidential.

MIDLAND MANUFACTURING CO.

3155 Fiberglass Rd., Kansas City, Kan. Phone: FI 2-7950.

Invest \$10,000 to \$15,000

Own your own exclusive Distributorship. No franchise fee. 100% NET PROFIT Possible for honest active men with business background. Distribute dynamic products for expanding national firm in Chicago, Milwaukee and other areas. Investment secured by merchandise. Complete factory Training provided with A-1 promotional Sales Aids furnished. Area Code (312) 383-2120, Chicago, Illinois